

लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण

प्रतिवेदन २०७९

रोल्पा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
लिबाङ्ग, रोल्पा
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

विषय सूची

परिचय खण्ड.....	१
१. पृष्ठभूमी.....	१
२. अध्ययनको महत्त्व.....	३
३. लैससास परीक्षणको उद्देश्यहरु.....	३
४. लैससास परीक्षणले समेटने क्षेत्रहरु.....	४
५. लैससास परीक्षणको विधि र तरिका.....	५
५.१ तयारी चरण.....	५
५.२ कार्यान्वयन चरण.....	६
५.२.१ प्रारम्भिक सूचना संकलन.....	६
५.२.२ लक्षित वर्गसँग छलफल.....	६
५.२.३ कार्यशाला संचालन.....	६
५.२.४ स्वोट (SWOT) बिश्लेषण.....	६
५.२.५ सूचकहरुमा अंकभार प्रदान.....	७
५.२.६ माकुरी जालो तयारी.....	७
५.२.७ लैससास परिक्षण पश्चात आगामी कार्ययोजना तयारी.....	७
५.३ प्रतिवेदन चरण.....	७
६. लैससास परीक्षणका सहभागीहरु.....	७
तथांक प्रस्तुतीकरण खण्ड.....	८
७. तथांक प्रस्तुतीकरण र व्याख्या.....	८
बिश्लेषण खण्ड.....	१०
८. लैससास परीक्षण विश्लेषण औजाहरु.....	१०
९. तथ्याङ्को तुलनात्मक अध्ययन तथा बिश्लेषण.....	१०
मुख्य उपलब्धी.....	१६ <u>६</u>
१०. लैससास परीक्षण विधिबाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेसीकारणको अवस्था.....	१६ <u>६</u>
१०.१ परीक्षण पश्चात प्रमुख सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंकहरुको लेखाजोखा.....	१६ <u>७</u>
१०.२ लैससास परिक्षण नतिजाको माकुरे जालो.....	१८ <u>७</u>
११. गाउँपालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका सबल पक्ष र सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरु.....	२० <u>८</u>
१२. लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण विकास कार्ययोजना.....	२३
१३. निश्कर्ष.....	२७ <u>७</u>
१४. सुझाव.....	२७ <u>८</u>
अनुसूचीहरु.....	२९

परिचय खण्ड

१. पृष्ठभूमी

नेपालको संविधानको प्रस्तावनामा वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैङ्गिक विभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य गर्ने तथा आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प गरिएको छ । छुवाछूत तथा भेदभाव विरुद्धको हक, धार्मिक स्वतन्त्रताको हक, भाषा तथा संस्कृतिको हक, महिला, बालबालिका, दलित आदीको हक, सामाजिक न्यायको हक, जेष्ठ नागरिकको हक, सामाजिक सुरक्षाको हक लगायतका मौलिक हकहरु संविधानमा व्यवस्था गरिएको छ । महिलाको हक सम्बन्धी धाराले समान वंशीय अधिकार, सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकार, राज्यका सबै सरकारमा सहभागिता हुने अधिकार, सम्पत्ति तथा पारिवारीक मामिला सम्बन्धी अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदको व्यवस्था गरेको छ । त्यसरी नै संविधानमा महिला विरुद्ध हुने अन्य हिंसाजन्य कार्यहरूलाई कानून बमोजिम दण्डनीय हुने व्यवस्था गरेको छ ।

समानताको हक अन्तर्गत सामाजिक र सांस्कृकित रूपले पछाडि पारिएका समुदाय समेतको संरक्षण, सशक्तिकरण र विकासको लागि संविधानले विशेष प्रावधानहरुको थप व्याख्या गरेको छ । सामाजिक न्यायको हकले राज्यका हरेक सरकारहरुमा समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा जनताको सहभागिताको अधिकारको व्यवस्था गरेको छ । राज्यका नीतिहरुमा सामाजिक न्याय र समावेशीकरण सम्बन्धी नीतिहरु सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक न्याय प्रदान गर्दा सबै लिङ्ग, क्षेत्र र समुदाय भित्रका आर्थिक रूपले विपन्नलाई प्राथमिकता प्रदान गर्ने उल्लेख गरिएको छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) सम्बन्धी व्यवस्था प्रस्तावनमा नै उल्लेख गरिएको छ । यसका अलावा दफा ११ को स्थानीय तहको काम, कर्तव्य र अधिकारको उपदफा (२) (त) मा जेष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्ति र असक्तहरुको व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी अन्तर्गत विभिन्न क्रियाकलापहरु संचालन गर्ने अधिकार प्रदान गरेको छ भने दफा २४ उपदफा (२) मा स्थानीय तहले योजना बनाउँदा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुनेगरी सुशासन, वातावरणमैत्री, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद् व्यवस्थापन, लैगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण अन्तरसम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था उल्लेख गरिएको छ । यसैगरी सोही दफाको उपदफा (३) गाउँपालिका/नगरपालिकाले आफ्ना योजना बनाउँदा महिला बालबालिका तथा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने, लैङ्गिक समानता तथा समाजिक समावेशीकरण अभिवृद्धि हुने खालका योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ भनी उल्लेख गरेको छ ।

यसै गरी वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत तथ्यांक अद्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्यांक संकलन, विकास कार्य अन्तर्गत बालविवाह, बहुविवाह, लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्ने आदि व्यवस्था गरिएको छ भने स्थानीय तहको योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन अन्तर्गत योजना तर्जुमा प्रकृयामा महिला तथा पिछडिएको वर्गको सहभागितामा जोड दिइएको, योजना बनाउदा महिला, बालबालिका तथा

पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजना छनौटमा जोड दिई लैससास प्रवर्द्धन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

सन् २०१५ को सेप्टेम्बरमा सम्पन्न संयुक्त राष्ट्रसंघको साधारण सभाले २०१६ देखि २०३० सम्ममा हासिल गर्नुपर्ने दिगो विकासका १७ वटा लक्ष्य र १६९ वटा उप-लक्ष्यहरु पारित गरेको छ । दिगो विकासका लक्ष्यहरुले विशेष गरी हरेक व्यक्तिको स्वाभिमान, स्वतन्त्रता, समानताका साथै भोकमरी र गरीबीको अन्त्य गर्दै शिक्षित तथा स्वस्थ जिवनयापनका लागि परिकल्पना गर्दछ । यसका साथै यी लक्ष्यहरुले गरीबीको रेखामुनी रहेका बालबालिका, किशोरकिशोरी, महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, यौनीक अल्पसंख्यक, पछाडि पारिएका समुदाय जस्तै दलित, जनजाति, आदिवासीहरुको आवश्यकताहरुलाई समेट्ने उद्देश्य राखेको छ । चरम गरीबीको अन्त्य गर्न, असमानता हटाउन, विभेदसँग लड्न र पछाडि परेका व्यक्ति र समूहको द्रुत गतिमा प्रगति गर्नका लागि कोही पनि पछाडी नछुट्न भन्ने मुख्य सिद्धान्तलाई दिगो विकासका लक्ष्यले अंगिकार गरेको छ । दिगो विकास लक्ष्यले व्यक्तिको मर्यादालाई विकासको मुख्य आधारको रूपमा स्थापित गरेको छ । कोही पनि पछि नछुट्न भन्ने अवधारणाले समावेशी र दिगो विकासका उपलब्धि र नतिजा प्राप्तिका लागि विशेषत परम्परागत रूपमा सिमान्तकृत, विपन्न र जोखिम अवस्थामा रहेका व्यक्ति र समूहलाई विकासको प्रकृयामा ल्याउने कुराको सुनिश्चित गर्दछ । दिगो विकास लक्ष्य सामाजिक, आर्थिक र वातावरणीय विकासको एक विश्वव्यापी अवधारणा हो । सन् २०३० सम्ममा सबै प्रकारका विभेदहरु उन्मुलन गरी समानता र न्यायमा आधारित समाजको आधार तयार गर्न आवश्यक पर्ने लक्ष्यहरु राखिएका छन् । दिगो विकासका लक्ष्यहरुले समानता र न्यायमा आधारित समाज, मानव, पृथ्वी, समृद्धि, शान्ति जस्ता सवालहरुको साफेदारी मार्फत संभव छ भनी प्रतिवर्द्धता जनाएको छ । लैङ्गिक समानता दिगो विकास लक्ष्य मध्येको एक महत्वपूर्ण लक्ष्य हो जुन लक्ष्य नं. ५ मा राखिएको छ । यसका साथै लैङ्गिक समानता सबै लक्ष्यहरुमा मुलप्रवाहीकरण गरिएको छ ।

पन्धौ योजना (आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ - २०८०/०८१) को आधारपत्रमा (क) लैङ्गिक समानता तथा महिला सशक्तिकरण, (ख) बालबालिका तथा किशोरकिशोरी (ग) जेष्ठ नागरिक (घ) अपाङ्गता भएका व्यक्ति (ड) सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण (च) समावेशीकरण लगायतका विषयहरुलाई छुट्टै शिर्षकका रूपमा राखिएको छ ।

संविधानद्वारा प्रदत्त हकहरुको कार्यान्वयन गर्न तथा समानुपातिक समावेशीका आधारमा राज्य संरचनाका सबै अड्गहरूमा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, मजदूर, किसान, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, पिछडिएका वर्ग र क्षेत्र सबैलाई सहभागी गराउने सबैधानिक व्यवस्था गरिएको परिप्रेक्ष्यमा सामाजिक विविधता बीचको असमानता, सामाजिक बञ्चितकरणका कारण सामाजिक समूहको विकास सूचकहरूमा भएको कमजोर अवस्था र सामाजिक, आर्थिक तथा प्रशासनिक क्षेत्रमा रहेको पहुँचको अन्तरलाई न्यून गर्न आवश्यक रहेको देखिन्छ ।

२. अध्ययनको महत्व

स्थानीय तहको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण दिग्दर्शन २०७८ ले नगरपालिकाको लैससास क्षेत्रलाई प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिएको छ । नगरपालिकाले बस्तीस्तरबाट योजनाहरूको छनौट देखि प्राथमिकिकरणका हरेक चरणहरूमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण अन्तर्गत कार्यान्वयन गरिनु पर्ने क्रियाकलापहरूमा थप प्रभावकारिता ल्याउनको लागि पनि लैससास परिक्षणको आवश्यकता रहेको छ । नेपालको संविधानको प्रस्तावनामा वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैंगिक विभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछ्वूतको अन्त्य गर्ने तथा आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प गरेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) सम्बन्धी व्यवस्था प्रस्तावनमा नै उल्लेख गरिएको छ । तत् सन्दर्भमा यस रोल्पा नगरपालिकाले तर्जुमा गर्ने नीति, कार्यक्रम तथा बजेट, वार्षिक योजना तर्जुमा प्रकृया, आयोजना व्यवस्थापन तथा कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने क्रममा संघीय, प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले अवलम्बन गरेको राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक नीति बमोजिम तय भएका लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको कार्यावन्यन के कस्तो अवस्थामा रहेको छ, के कस्ता पक्षहरू राम्रा छन्, के कस्ता पक्षहरू सुधार गर्नु पर्ने हुनसक्छ र कस्ता खालको कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्दा लैससास सम्बन्धी सवालहरू सम्बोधन गर्न सकिन्दू भनेर योजनाबद्ध कार्ययोजना बनाएर अधि बढनको लागि यस रोल्पा नगरपालिकाले लैससासको हालको अवस्था मुल्याङ्कन तथा पहिचान गर्न स्व-लेखाजोखा गर्न आवश्यक ठहर गरेको छ ।

३. लैससास परीक्षणको उद्देश्यहरू

- नेपालको संविधान २०७२, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ मा भएको लैंगिक समानता सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण दिग्दर्शन २०७८ ले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीय तहले अङ्गिकार गरेको नीतिगत व्यवस्था र यसको कार्यान्वयनको अवस्थाको स्व-लेखाजोखा गर्न ।
- रोल्पा नगरपालिका भित्र “लैससास” कार्यान्वयनको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण गर्न ।
- रोल्पा नगरपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा “लैससास”का सवालहरूलाई समेट्न ।
- रोल्पा नगरपालिकाको “लैससास” सम्बन्धी सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरूलाई विषेश कार्ययोजना बनाएर सम्बोधन गर्न ।
- रोल्पानगरपालिकाको ऐन, नियम, नियावली, नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई “लैससास” मैत्री बनाउन ।
- लैससास दिगो विकासका लागि कार्ययोजना बनाएर काम गर्न ।

४. लैससास परीक्षणले समेटने क्षेत्रहरु

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण गर्दा नगरपालिकामा उपलब्ध विभिन्न दस्तावेजहरुको अध्ययन गरिएको थियो । नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम, बार्षिक योजना तथा विभिन्न क्षेत्रगत कार्यक्रमहरुले लैससास क्षेत्रलाई कति सम्म सम्बोधन गरेको छ भनेर अध्ययन गरिएको थियो । यसै गरि लैंगिक समताको सिद्धान्त, समविकासको सिद्धान्त, समावेशीकरणको सिद्धान्त तथा लैंगिक उत्तरदायित्वको सिद्धान्तलाई नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमबाट आत्मसात गरिएको वा गरिनु पर्ने विषयहरुको अध्ययनको क्रममा खोजी भएको थियो । लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण दिग्दर्शन २०७८ ले तोकेका क्षेत्रहरुमा लैससास परिक्षणका गरिएको थियो । ति विषय क्षेत्रलाई निम्न तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १: लैससास परिक्षणका क्षेत्र र उपक्षेत्रहरु

क्षेत्र	उपक्षेत्रहरु
नीति, कानून, योजना	नीति र कानूनमा समावेशिता र सहभागिता
	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
	बजेट तर्जुमा तथाकार्यान्वयन
संस्थागत व्यवस्था	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व
	कार्यप्रणाली समावेशी
	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व
	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता
	तथ्याङ्क सङ्कलन तथा व्यवस्थापन
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास
	अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना
	कानूनी साक्षरता
	विपद व्यवस्थापनमा समावेशिता
सेवा प्रवाह	पूर्वाधार विकास
	प्रजनन् स्वास्थ्य
	शिक्षा कार्यक्रम
	खानेपानी तथा सरसफाई
	स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	सुशासन
	उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता
	सूचना तथा संचार
	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार

५. लैससास परीक्षणको विधि र तरिका

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण पूर्व रोल्पा नगरपालिकासँग प्रारम्भिक समन्वय गर्ने कार्य गरियो । प्रारम्भिक समन्वय र योजना एवं स्थानीय तहको लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण दिग्दर्शन २०७८ मा व्यवस्था भए अनुसार ३ वटा चरणहरु पार गरी कार्य सम्पन्न गरिएको हो । यी चरणहरुका बारेमा देहाय बमोजिम चर्चा गरिएको छ ।

५.१ तयारी चरण

प्रारम्भिक समन्वयमा तय भए अनुरूप यस तयारी चरणमा नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत र सूचना अधिकारीसँगको अन्तरक्रिया पश्चात नगरपालिकाको प्रमुखको अध्यक्षतामा लैससास परिक्षणका लागि बैठक संचालन गरी स्थायी लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण कार्यान्वयन समिति गठन, लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण परिक्षणका लागि कार्यदल गठन र नगरपालिकाको लैससास परिक्षण कार्यशालाको मिति, समय र सहभागी सम्बन्धमा छलफल तथा निर्णय गरिएको थियो । यसैगरी क्रमशः लैससास कार्यान्वयन समितिको विवरण तालिका नं. २ र लैससास परिक्षण कार्यदलको विवरण तालिका नं. ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

लै.स.सा.स. कार्यान्वयन समिति को नामावली

क्र.सं.	नाम	पद	समावेशिताको क्षेत्र
१	अध्यक्ष श्री सुरेन्द्र थापा (घर्ति)	संयोजक	जनजाती
२	उपाध्यक्ष श्री गिता आचार्य	सदस्य	ब्राह्मण
३	प्र.प्र.अ. श्री महेन्द्र पराजुली	सदस्य	ब्राह्मण
४	सा.वि.सं.श्री लाल बहादुर घर्तिमगर	सदस्य	जनजाती
५	कार्यपालिका सदस्य श्री मिना घर्ति	सदस्य	क्षेत्री
६	कार्यपालिका सदस्य श्री खति घर्ति	सदस्य	जनजाती
७	कार्यपालिका सदस्य श्री मित्रलाल गुरुड	सदस्य	जनजाती
८	संस्था (श्री महिला मानव अधिकार सञ्जाल) त्रिपनी बैजाली	सदस्य	जनजाती
९	श्री लोकेन्द्र सेन (माहुरी होम)स्थानिय सस्था	सदस्य	क्षेत्री
१०	श्री भिम ब घर्ति (रुडास नेपाल, रोल्पा)	सदस्य	जनजाती
११	लैससास शाखा श्री पवित्रा बुढा	सदस्य	जनजाती

लै.स.सा.स. परीक्षण कार्यदलको नामावली

क्र.सं.	नाम	पद	जिम्मेवारी	समावेशिताको क्षेत्र
१	संयोजक गिता आचार्य	उपाध्यक्ष	संयोजक	ब्राह्मण
२	सदस्य सुशिल कुमार थापा	सा.वि.सं	सदस्य	क्षेत्री
३	सदस्य बसन्त गिरी	सूचना अधिकारी	सूचना	दशनामी
४	सदस्य लाल बहादुर घर्तिमगर	लेखा अधिकृत	सदस्य	जनजाती

५	सदस्य सचिव पवित्रा बुढा	लैससास शाखा	सदस्य सचिव	जनजाती
---	-------------------------	-------------	------------	--------

यसका साथै नगरपालिकाबाट आवश्यक दस्तावेजहरु संकलन गर्ने कार्य गरिएको थियो । संकलन गरिएका दस्तावेजहरुमा आवधिक विकास योजना, वार्षिक योजना, क्षेत्रगत योजना, वार्षिक प्रतिवेदन, आर्थिक प्रतिवेदन, चौमासिक/वार्षिक समिक्षा, विकास बुलेटिन, नगरपालिकाको पार्श्वचित्र लगायत दस्तावेजहरु रहेका थिए । यी दस्तावेजहरु अध्ययन गरी कार्यान्वयन चरणमा छलफल गर्ने र सहभागीहरुलाई संकेतहरुमा अंक प्रदान गर्न सहज हुने गरी सहजीकरण गर्न तयारी गरिएको थियो । यसका अतिरिक्त कार्यशाला सञ्चालनका लागि आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरु व्यवस्थापन गर्ने लगायत लैससास परिक्षणका लागि आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण तयारीका कार्यहरु सम्पन्न गरिएको थियो ।

५.२ कार्यान्वयन चरण

५.२.१ प्रारम्भिक सूचना संकलन

नगरपालिकामा लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका लागि भए गरेका कार्य प्रगतिहरुका विषयमा जानकारी लिनका लागि उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत र सूचना अधिकारीसँग प्रत्यक्ष छलफल गरी सूचनाहरु संकलन गरिएको थियो ।

५.२.२ लक्षित वर्गसँग छलफल

नगरपालिकाले विकासमूलक गतिविधिहरु सञ्चालन गर्ने क्रममा महिला, बालबालिका र अन्य लक्षित वर्गलाई के कसरी समेटिएको छ भन्ने विषयमा जानकारी लिनका लागि स्थानीय तहका दलित महिला सदस्य, महिला तथा बालबालिकाको क्षेत्र हेतु सम्पर्क व्यक्तिसँग छलफल गरिएको थियो । उनिहरुसँग लक्षित वर्गलाई विकासको मूलधारमा ल्याउनका लागि भईरहेका पहलहरुका विषयमा परिक्षणका सूचकहरुमा केन्द्रित भई छलफल गरिएको थियो ।

५.२.३ कार्यशाला संचालन

नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरु र पदाधिकारीहरुसँग अन्तरक्रियात्मक छलफल गर्ने र सोको आधारमा सहभागीहरुले लैंगिक परिक्षण गर्ने उद्देश्यले कार्यशाला सञ्चालन गरिएको थियो । यसका लागि सबै सहभागीहरुलाई स्थानीय तहको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण दिग्दर्शन २०७८ मा व्यवस्था भए अनुसार लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणको औचित्य र प्रक्रियाका विषयमा अनुशिष्ठण गरिएको थियो ।

५.२.४ स्वोट (SWOT) बिश्लेषण

लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका क्षेत्रमा नगरपालिकामा भएका अभ्यासहरुमा सबल पक्ष, सुधारात्मक पक्ष, अवसर र चुनौतीहरुका विषयमा समूह छलफल तथा बिश्लेषण गरिएको थियो ।

५.२.५ सूचकहरुमा अंकभार प्रदान

स्थानीय तहको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण दिग्दर्शन २०७८ अनुरूपका १०० वटा सूचकहरु उपर छलफल गरी सहमतिमा अंक प्रदान गर्न सहजीकरण गरिएको थियो । सूचकहरु उपर छलफल गर्दा १ वा ०.५ अंक प्रदान गरेमा त्यसलाई प्रमाणीत गर्न आवश्यक पर्ने दस्तावेजहरु के के हुन भन्ने विषयमा सहजकर्ताहरुले स्पष्टरूपमा सहजीकरण गरिएको थियो र त्यसै अनुसार प्रमाण संकलन गरिएको थियो ।

५.२.६ माकुरी जालो तयारी

निर्धारित सूचकहरुमा अंकभार प्रदान गरे पश्चात प्राप्त अंकको आधारमा माकुरी जालो तयार गरिएको थियो र सोको आधारमा सहभागीहरुलाई लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको क्षेत्रमा नगरपालिकाले गरेका पहलहरुमा आधारित र्भई सबल पक्ष र सुधारात्मक पक्षको विश्लेषण समेत गरिएको थियो ।

५.२.७ लैससास परिक्षण पश्चात आगामी कार्ययोजना तयारी

माकुरी जालोबाट प्राप्त परिणामका आधारमा सबल पक्षहरुलाई अभ राम्रो गर्दै जाने र सुधार गर्नु पर्ने पक्षलाई समेट्ने गरी वार्षिक कार्ययोजना तयार गरिएको छ । यस कार्ययोजनामा गर्नु पर्ने काम, जिम्मेवारी, समय र लागत अनुमान गरिएको छ ।

५.३ प्रतिवेदन चरण

लैससास परिक्षण कार्यशालाका सहभागीहरुले सूचकहरुमा दिएको अंकभारको आधारमा माकुरी जालो तयार गरिएको थियो भने सो माकुरी जालो सहभागीहरु समक्ष प्रस्तुत गरेर सबल पक्ष र सुधारात्मक पक्षहरुलाई औँल्याई सबल पक्षहरुलाई अभ राम्रोसँग कार्यान्वयन र निरन्तरता तथा सुधारात्मक पक्षहरुलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि काम, जिम्मेवारी, समय सीमा र अनुमानित लागतको आधारमा कार्ययोजना तयार गर्ने काम सम्पन्न गरियो । सो आधारमा समग्र लैंगिक परिक्षणको प्रक्रियालाई दस्तावेजीकरण गर्ने उद्देश्यले कार्य सम्पन्न प्राविधिक प्रतिवेदन तयार गरियो ।

६. लैससास परीक्षणका सहभागीहरु

रोल्पा नगरपालिकाको आ.व. २०७८/०७९ को लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण कार्यक्रममा कुल २६ जनाको सहभागीता रहेको थियो । जसअन्तर्गत ९ जना जनप्रतिनिधी तथा १५ जना कर्मचारीहरुको रहेका थिए । सहभागीहरुको क्षेत्रगत सहभागीता सम्बन्धी विवरण तालिका नं. ४ मा र सहभागीहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची-१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २: लैससास परिक्षण कार्यक्रमका सहभागी विवरण

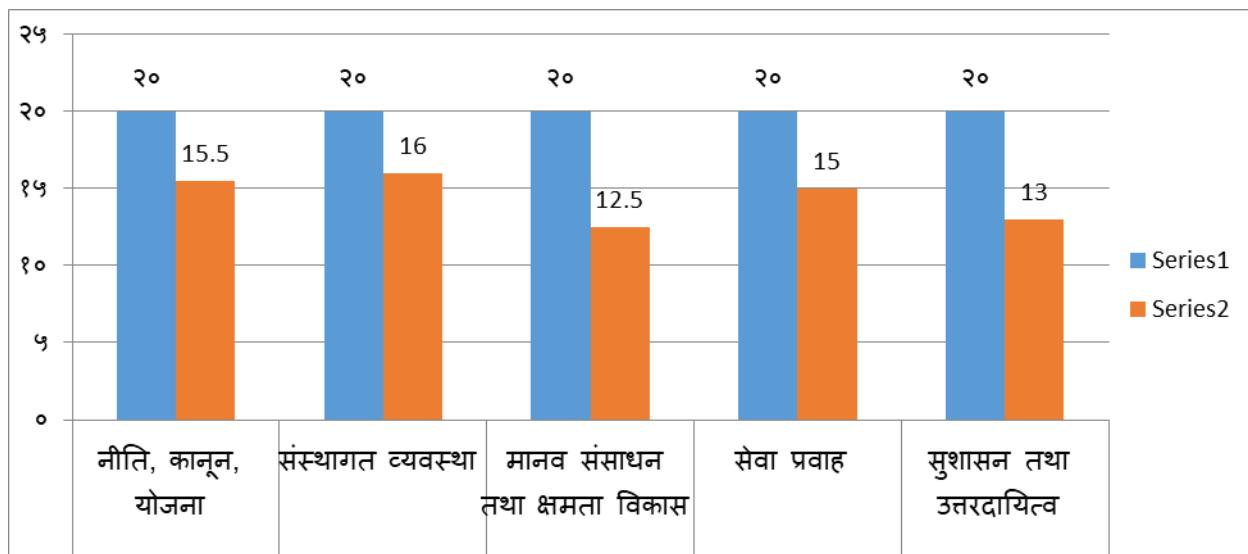
स्थानीय तहको नाम	लिङ्ग									सामाजिक समावेशीकरण									जम्मा	
	जनप्रतिनिधि			कर्मचारी			अन्य			बा. क्षे. ठ=	जनजाति पहाड़/ तराई	दलित पहाड़/ तराई	मध्येशी	मुस्लिम	अन्य	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु	हिमाल	पहाड	तराई	
	म	पु	अन्य	म	पु	अन्य	म	पु	अन्य											
रोल्पा नगरपालिका	२	७	०	७	९	०	०	१	०	१३	१०	२	०	०	०	०	०	२६	०	२६

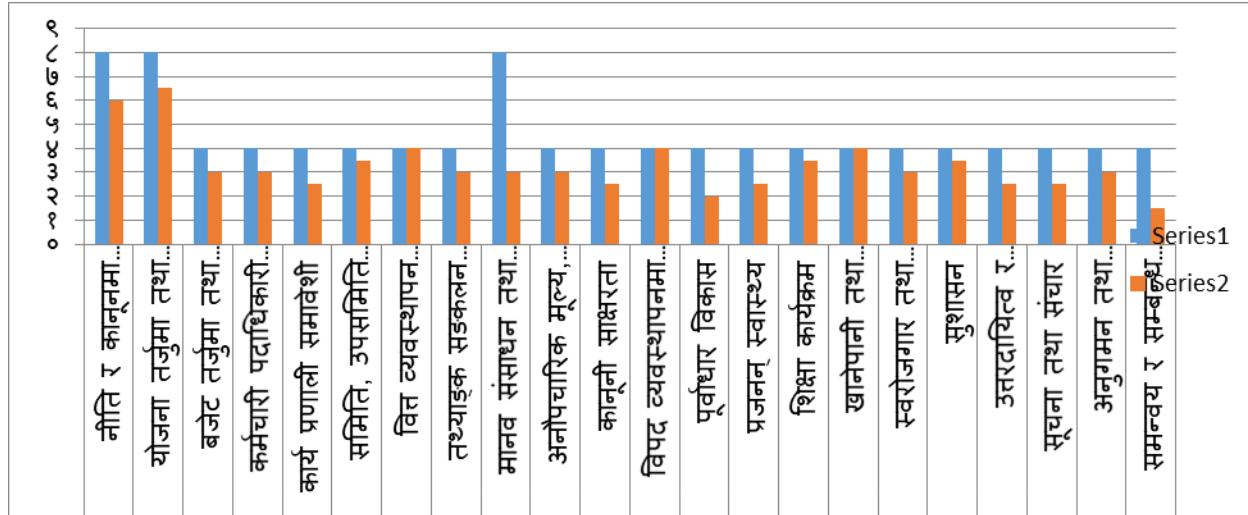
तथ्यांक प्रस्तुतीकरण खण्ड

तथ्यांक प्रस्तुतीकरणको यस खण्डमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणबाट सुचकहरूले प्राप्त गरेका अंकभार र त्यसबाट प्राप्त नतिजाहरूका बारेमा चर्चा गरिएको छ ।

७. तथ्यांक प्रस्तुतीकरण र व्याख्या

यस नगरपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणका लागि निर्धारित पाँच मुख्य क्षेत्रहरूले अन्तर्गतका सुचकहरूले प्राप्त गरेका अंकभारलाई क्षेत्रगत रूपमा हेर्दा सबैभन्दा उच्च संस्थागत व्यवस्था र सेवा प्रवाहमा १३.५ अंकभार र न्यून मानव संशाधन तथा क्षमता विकासमा ११ अंकभार प्राप्त भएको नतिजा देखिन आएको पाइन्छ । त्यसैगरी उपक्षेत्रगत हेर्दा उच्च अंकभार योजना तर्जुमा तथा कार्यक्रममा र शून्य अंक कार्यप्रणाली समावेशी र अनौपचारिक मूल्य मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतनामा प्राप्त भएको देखिन्छ । प्राप्त तथ्यलाई देहायको स्तम्भ चित्रहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

बिश्लेषण खण्ड

८. लैससास परीक्षण विश्लेषण औजारहरू

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणका लागि कार्यविधिमा उल्लेख गरिएका प्रमुख ५ वटा मूल विषयवस्तु र ती विषयवस्तुका पनि थप उपविषय वस्तुका १०० सूचकहरूमा सहभागीहरूले उपलब्ध गराएको अंकका आधारमा प्राप्त गरेको अंकलाई विश्लेषण गरिएको थियो । ती सूचकहरूमा अंक प्रदान गर्दा सहभागीहरूले कस्तो अवस्थामा पूर्णाङ्ग अर्थात् १ अंक दिने, कस्तो अवस्थामा ०.५ अंक दिने र कस्तो अवस्थामा ० अंक दिने भन्ने विषयमा सहभागीहरूलाई स्पष्ट हुने गरी निर्देशन पनि दिइएको हुँदा अंक प्रदान गर्ने प्रणाली व्यवस्थित एवम् वैज्ञानिक छ । यसरी सहभागीहरूले उपलब्ध गराएको अंकको आधारमा माकुरी जालो प्रयोग गरिएको थियो । यसका अतिरिक्त नगरपालिकाले लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको क्षेत्रमा के कस्ता कामहरू गरिरहेको छ र अब अरु के कस्ता कामहरू गर्न सकेको खण्डमा नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण निर्देशिकाले उल्लेख गरेका प्रावधानहरूको सम्बोधन हुन्छ भन्ने कुरा पत्ता लगाउन SWOT विश्लेषणको अभ्यासलाई पनि लैंगिक परिक्षणको औजारको रूपमा प्रयोग गरिएको थियो ।

९. तथ्याङ्को तुलनात्मक अध्ययन तथा विश्लेषण

यस शिर्षकमा रोल्पानगरपालिकाको आ.व. २०७७/०७८ र आ.व. २०७८/०७९ मा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणबाट प्राप्त अंकभारहरूलाई क्षेत्रगत र उपक्षेत्रगत एकैसाथ प्रस्तुत गरी तुलनात्मक रूपमा अध्ययन तथा विश्लेषण गर्न खोजिएको छ । विगत २ वर्षको अंकभारलाई क्षेत्रगत तुलना गर्दा नीति, कानून, योजना, संस्थागत व्यवस्था र मानव संसाधन तथा क्षमता विकासको क्षेत्रमा अंकभार बृद्धि भएरको देखिन्छ, भने सेवा प्रवाह र सुशासन तथा उत्तरदायित्वमा अंकभार ह्रास भएको देखिन्छ ।

एवरितले उपक्षेत्रगत हेर्दा योजना तर्जुमा तथा कार्यक्रम, बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन, कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व, कार्यप्रणाली समावेशी, समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व, वित्त व्यवस्थापन, तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन, मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, कानूनी शिक्षा, विपद् व्यवस्थापनमा समावेशीता, पूर्वाधार विकास, प्रजनन् स्वास्थ्य र सुशासनमा अंकभार बृद्धि भएको देखिन्छ । नीति र कानूनमा समावेशीता, सहभागीता, शिक्षा कार्यक्रम, खानेपानी तथा सरसफाई, स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन, उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता, सूचना तथा संचार, अनुगमन तथा मूल्यांकन र समन्वय र सम्बन्ध विस्तारमा अंकभार ह्रास भएको र अनौपचारिक मूल्य मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतनाको अवस्था यथावत नै रहेको देखिन्छ । समग्रमा हेर्दा लैससासको अवस्था ह्रासमय रहेको देखिन्छ । यससम्बन्धी विस्तृत विवरण तालिका नं. ५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

परीक्षण पश्चात् प्रमुख सूचकहरूले प्राप्त गरेका अंकहरूको लेखाजोखा

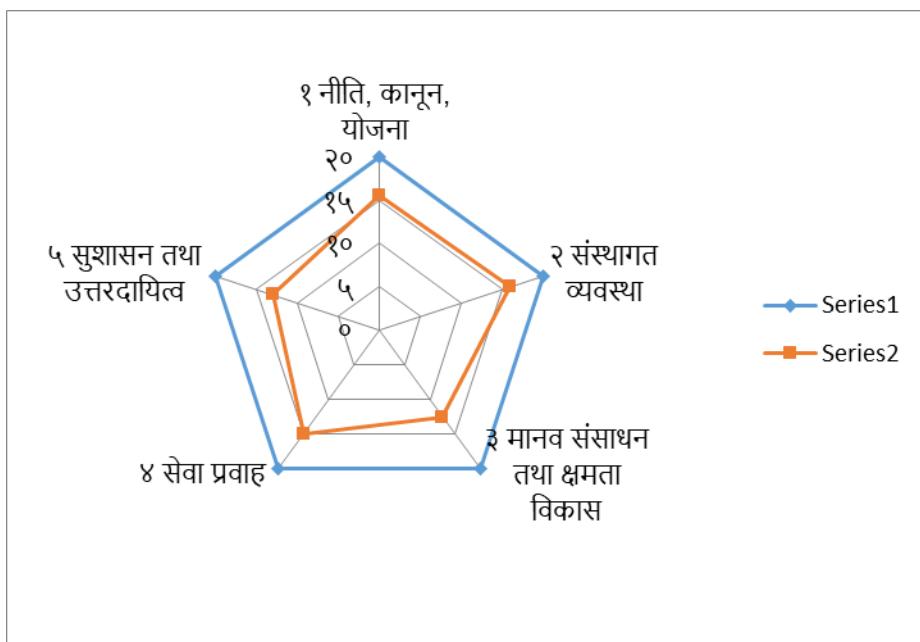
क्र.स.	क्षेत्र र उपक्षेत्रहरू	पूर्णाङ्ग	कुल प्राप्ताङ्ग
१	नीति, कानून, योजना	२०	१५.५
२	संस्थागत व्यवस्था	२०	१६
३	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	२०	१२.५
४	सेवा प्रवाह	२०	१५

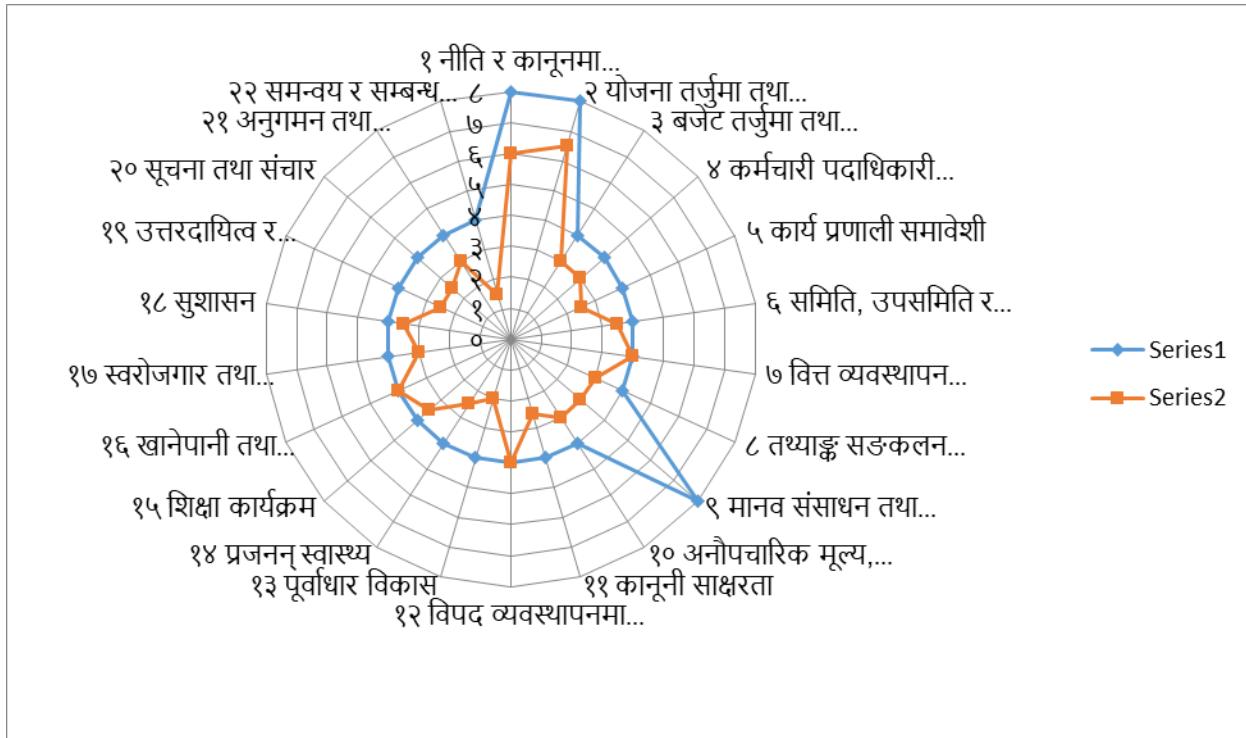
क्र.स.	क्षेत्र र उपक्षेत्रहरु	पूर्णाङ्क	कुल प्राप्ताङ्क
५	सुशासन तथा उत्तरदायित्व	२०	१३
	जम्मा	१००	७२

उपक्षेत्रगत सूचकहरूले प्राप्त गरेका अंकहरूको लेखाजोखाको विवरण

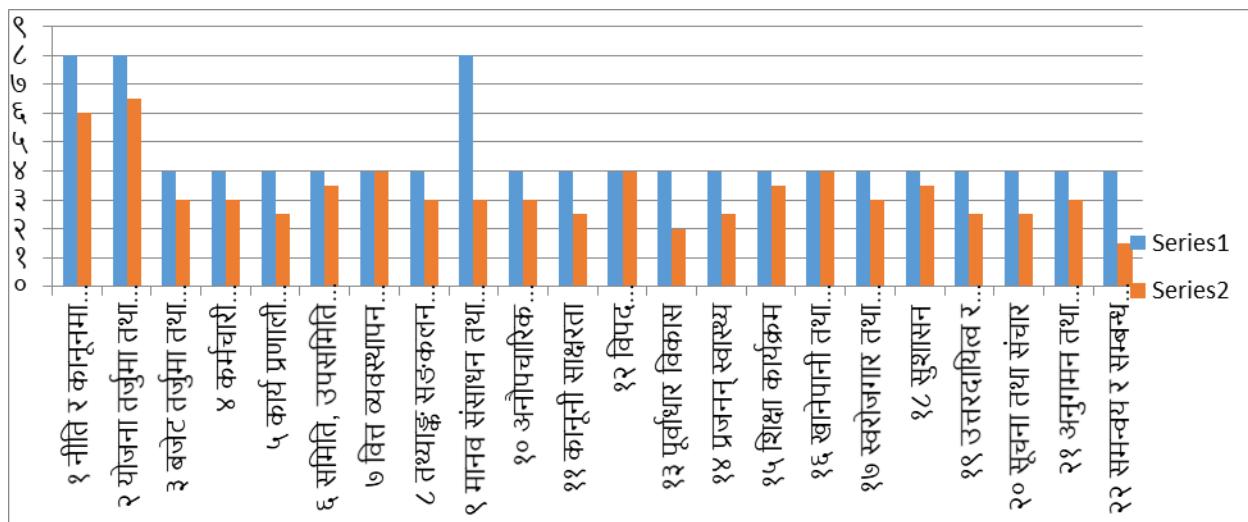
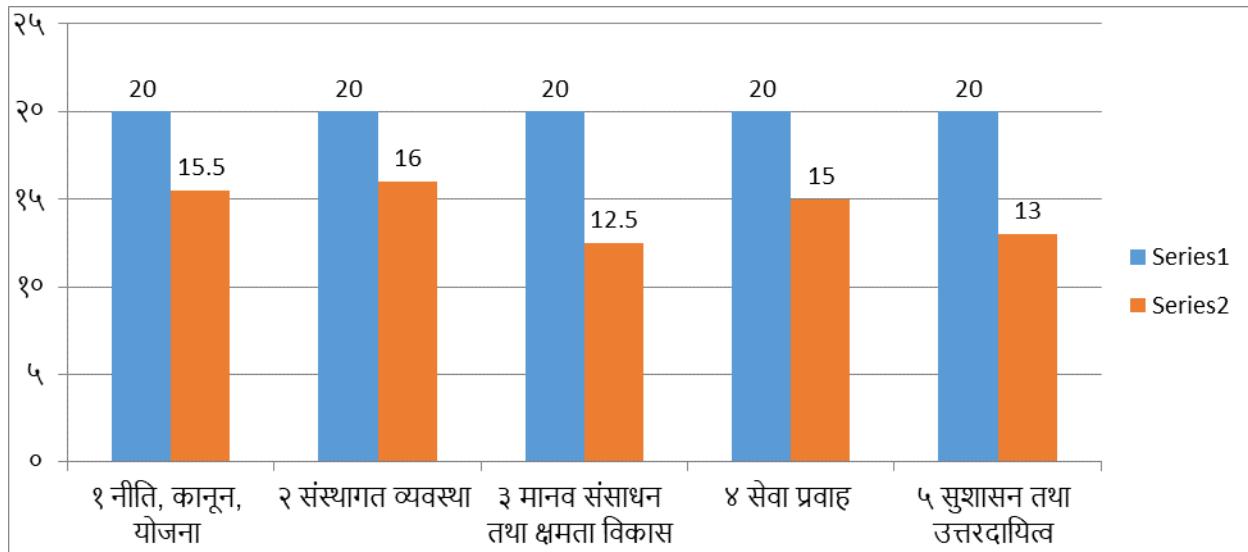
क्र.स	क्षेत्र	उपक्षेत्र	पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क	
१	नीति, कानून, योजना	नीति र कानूनमा समावेशीता, सहभागीता	८	६	
		योजना तर्जुमा तथा कार्यक्रम	८	६.५	
		बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	३	
		जम्मा	२०	१५.५	
२	संस्थागत व्यवस्था	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	३	
		कार्यप्रणाली समावेशी	४	२.५	
		समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	३.५	
		वित्त व्यवस्थापन	४	४	
		तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन	४	३	
जम्मा		२०	१६		
३	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८	३	
		अनौपचारिक मूल्य मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	३	
		कानूनी साक्षरता	४	२.५	
		विपद् व्यवस्थापनमा समावेशीता	४	४	
जम्मा		२०	१२.५		
४	सेवा प्रवाह	पूर्वाधार विकास	४	२	
		प्रजनन स्वास्थ्य	४	२.५	
		शिक्षा कार्यक्रम	४	३.५	
		खानेपानी तथा सरसफाई	४	४	
		स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	३	
जम्मा		२०	१५		
५	सुशासन तथा उत्तरदायित्व	सुशासन	४	३.५	
		उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४	२.५	
		सूचना तथा संचार	४	२.५	
		अनुगमन तथा मूल्यांकन	४	३	
		समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४	१.५	
जम्मा		२०	१३		
कुल जम्मा		१००	७२		

लैससास परीक्षण नतिजाको माकुरे जालो

तथ्यांक प्रस्तुतिकरण र व्याख्या -विभिन्न तालिकाहरूमा)

तथ्याङ्कको तुलनात्मक अध्ययन तथा विश्लेषण

क्र.सं	क्षेत्र	क्र.सं	उपक्षेत्र	आ.व. २०७७/०७८		आ.व. २०७८/०७९	
				कुल अकं	प्राप्ताक	कुल अकं	प्राप्ताक
१	नीति, कानून, योजना	१.१	नीति र कानूनमा समावेशीता, सहभागीता	८	५	८	६
		१.२	योजना तर्जुमा तथा कार्यक्रम	८	५.५	८	६.५
		१.३	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	३	४	३
कुल प्राप्ताङ्क					१३.५	२०	२०
२	संस्थागत व्यवस्था	२.१	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	३	४	३
		२.२	कार्यप्रणाली समावेशी	४	१.५	४	२.५
		२.३	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	२.५	४	३.५
		२.४	वित्त व्यवस्थापन	४	२.५	४	४
		२.५	तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन	४	३.५	४	३
कुल प्राप्ताङ्क					१३	२०	२०
३	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	३.१	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८	२	८	३
		३.२	अनौपचारिक मूल्य मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	३	४	३
		३.३	कानूनी साक्षरता	४	१.५	४	२.५
		३.४	विषद् व्यवस्थापनमा समावेशीता	४	३.५	४	४
कुल प्राप्ताङ्क					१०	२०	२०
४	सेवा प्रवाह	४.१	पूर्वाधार विकास	४	२.५	४	२
		४.२	प्रजनन् स्वास्थ्य	४	३	४	२.५
		४.३	शिक्षा कार्यक्रम	४	४	४	३.५
		४.४	खानेपानी तथा सरसफाई	४	२.५	४	४
		४.५	स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	४	४	३
कुल प्राप्ताङ्क					१६	२०	२०
५	सुशासन तथा उत्तरदायित्व	५.१	सुशासन	४	४.	४	३.५
		४	उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४	४	४	२.५
		४	सूचना तथा संचार	४	४	४	२.५
		४	अनुगमन तथा मूल्यांकन	४	३.५	४	३
		४	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४	३.५	४	१.५
कुल प्राप्ताङ्क				२०	१९	२०	२०
जम्मा		जम्मा		१००	७१.५	१००	७२

मुख्य उपलब्धी

१०. लैससास परीक्षण विधिबाट देखिएका लैज़िंक समानता तथा सामाजिक समावेसीकारणको अवस्था

लैससास परीक्षण विधिबाट प्राप्त नतिजाहरुलाई लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्थाका रूपमा देहायका उपशिर्षकहरुमा चर्चा गरिएको छ ।

१०.१ परीक्षण पश्चात् प्रमुख सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंकहरुको लेखाजोखा

नगरपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गरिसकेपछि प्रमुख पाँच मूल क्षेत्र र २२ वटा उपक्षेत्रका १०० वटा सुचकहरुले प्राप्त गरेको अंकभारलाई विश्लेषण गरी छलफल गरिएको थियो । यस आधारमा लैससास परीक्षणमा नगरपालिकाको अवस्थालाई तालिका नं. ६ मा प्रस्तुत गरिएको छ भने उपक्षेत्रग अंकभार तालिका नं. ७ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३: प्रमुख सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंकहरुको लेखाजोखाको विवरण

क्र.स.	क्षेत्र र उपक्षेत्रहरु	पूर्णाङ्क	कुल प्राप्ताङ्क
१	नीति, कानून, योजना	२०	१५.५
२	संस्थागत व्यवस्था	२०	१६
३	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	२०	१२.५
४	सेवा प्रवाह	२०	१५
५	सुशासन तथा उत्तरदायित्व	२०	१३
	जम्मा	१००	७२

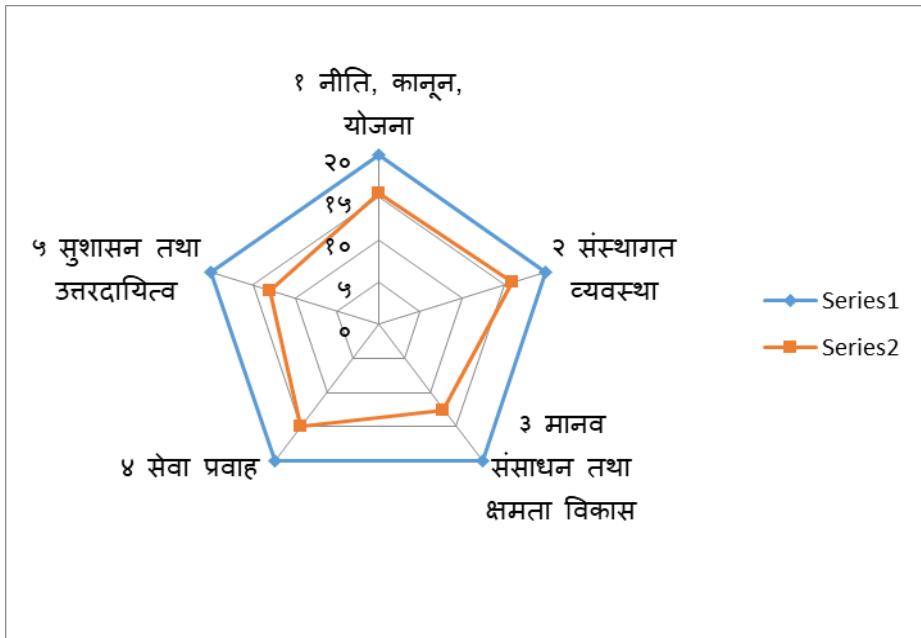
तालिका नं. ४: उपक्षेत्रगत सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंकहरुको लेखाजोखाको विवरण

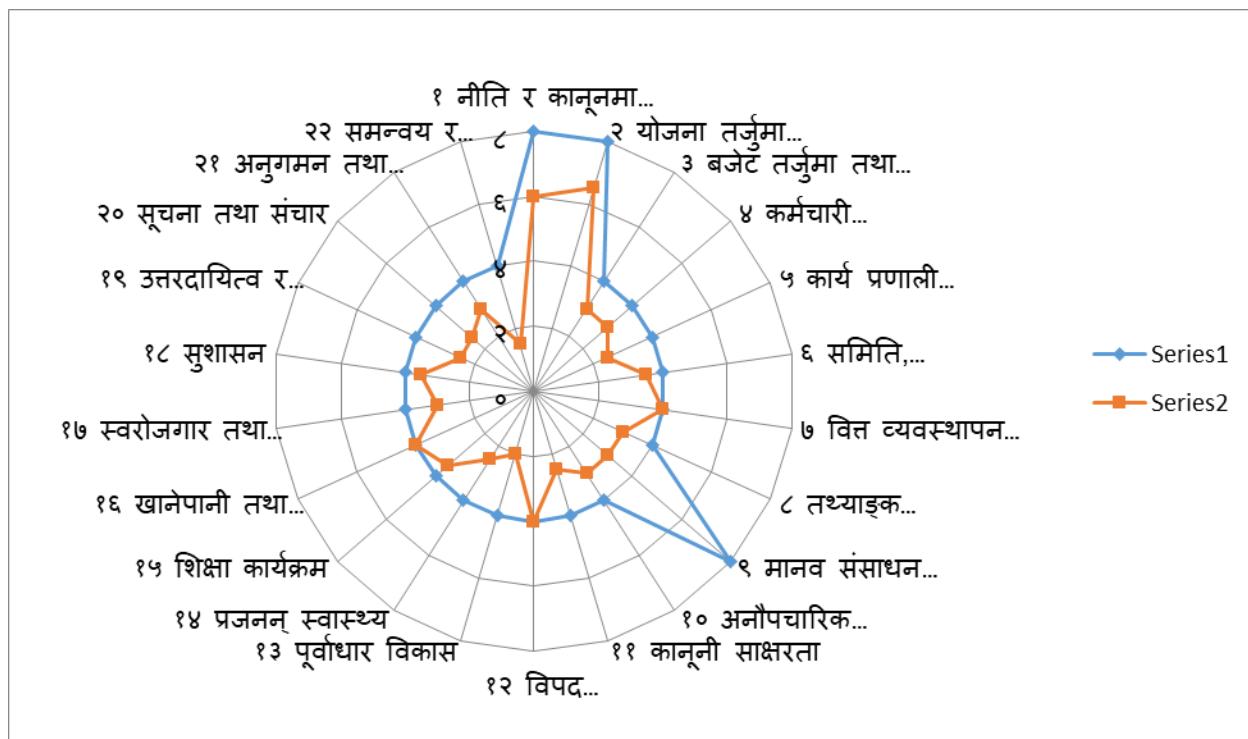
क्र.स	क्षेत्र	उपक्षेत्र	पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क
१	नीति, कानून, योजना	नीति र कानूनमा समावेशीता, सहभागीता	८	६
		योजना तर्जुमा तथा कार्यक्रम	८	६.५
		बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	३
		जम्मा	२०	१५.५
२	संस्थागत व्यवस्था	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	३
		कार्यप्रणाली समावेशी	४	२.५
		समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	३.५
		वित्त व्यवस्थापन	४	४
		तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन	४	३
	जम्मा		२०	१६

क्र.स	क्षेत्र	उपक्षेत्र	पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क	
३	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८	३	
		अनौपचारिक मूल्य मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	३	
		कानूनी साक्षरता	४	२.५	
		विपद् व्यवस्थापनमा समावेशीता	४	४	
जम्मा		२०	१२.५		
४	सेवा प्रवाह	पूर्वाधार विकास	४	२	
		प्रजनन् स्वास्थ्य	४	२.५	
		शिक्षा कार्यक्रम	४	३.५	
		खानेपानी तथा सरसफाई	४	४	
		स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	३	
जम्मा		२०	१५		
५	सुशासन तथा उत्तरदायित्व	सुशासन	४	३.५	
		उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४	२.५	
		सूचना तथा संचार	४	२.५	
		अनुगमन तथा मूल्यांकन	४	३	
		समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४	१.५	
जम्मा		२०	१३		
कुल जम्मा		१००	७२		

१०.२ लैससास परिक्षण नतिजाको माकुरे जालो

यस नगरपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण नतिजाहरूलाई क्षेत्रगत र उपक्षेत्रगत माकुरे जालोमा क्रमशः देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

११. नगरपालिकामा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका सबल पक्ष र सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरु

यस नगरपालिकामा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणका बखत लैससासका सवालमा छलफल तथा समूहगत कार्य गर्दा प्राप्त सबल पक्ष, सुधारात्मक पक्ष, अवसर र चुनौतिहरुलाई देहाय बमोजिम तालिका नं. ८ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ८: नगरपालिकामा लैससासका सबल र सुधारात्मक पक्षहरु

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधारात्मक पक्षहरु	अवसर	चुनौती
नीति कानून, योजना	<ul style="list-style-type: none"> नगरपालिकाले महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैंगिक परिक्षण तथा विभेद अन्त्य गर्न अलगै नीति बनाएको । स्थानीय स्तरमा महिला तथा बञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रबन्ध मिलाईएको । महिला र पुरुषको श्रम ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान मिलाएको । योजना सूची लक्षित समूहको सक्रिय सहभागितामा तयार गर्ने र प्राथमिकीकरणमा राख्ने गरेको । दिगो विकास लक्ष्य नं. ५ लैंगिक समानता प्राप्त गर्न स्थानीयकरण गरिएको । योजनाहरुमा लैंगिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> नीति तथा कानूनी दस्तावेज तयार गर्दा लैससासको दृष्टिकोणले समावेशी र सहभागितामूलक बनाउन पर्ने । श्रम ज्यालामा हुने विभेद रोक्ने प्रबन्ध गर्नु पर्ने । लैससास परिक्षण पश्चात कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्न उचित बजेटको व्यवस्थापन र कार्यान्वयन गर्नु पर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> नीति तथा कानूनको मस्योदा तयार गर्दा कार्यटोली बनाई मस्योदाको विषवस्तु चयन र लैससासको दृष्टिकोणले सम्पादन र समावेशी तथा सहभागितामूलक बनाउन सकिने । लक्षित वर्ग माथि हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरुमा रोक लगाउने प्रावधान र सोको सुनुवाई हुने उचित प्रबन्ध मिलाउन सकिने । योजना तर्जुमा गर्दा लक्षित समूहहरुको सक्रिय सहभागीता रहने भएको हुँदा ती योजनाहरु प्राथमिकीकरणमा राखी कार्यान्वयन गरिने भएको हुँदा बञ्चितीकरणमा परेका समुदायको सक्रियतालाई थप सहभागीतात्मक बनाउन मद्दत मिल्ने । बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा पूर्व लक्षित वर्ग र बञ्चितीकरणमा परेका समूहहरुसँग छलफलका माध्यमबाट 	<ul style="list-style-type: none"> नगरपालिका लैससास प्रति संबेदनशील नहुँदा लक्षित वर्ग र समुदायको पूर्णसहभागिता तथा अधिकार सुनिश्चित गर्न समविकासको अभाव । कानून तथा नीति निर्माण गर्दा लैससासको विषयमा सरोकारवाला र अधिकारवाला वीच व्यापक छलफल नहुँदा समावेशी, सहभागितात्मक र स्वीकार्य बन्न नसक्नु । लक्षित वर्ग समुदायलाई कानूनी शिक्षा प्रदान गर्न स्पष्ट नीति बनाउन नसक्नु । लैससास मैत्री नीति र योजना तयार गर्न प्रयाप्त बजेटको व्यवस्थापन गर्न नसक्नु ।

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधारात्मक पक्षहरु	अवसर	चुनौती
	<ul style="list-style-type: none"> स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा लक्षित वर्गको अवस्थाका आधारमा प्रत्यक्ष फाईदा पुग्ने गरी निश्चित बजेट विनियोजन गरिएको । 		<p>अवस्था विश्लेषण मार्फत तर्जुमा प्रक्रिया सम्पादन गर्न सकिने ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> लैससास प्रबद्धनका लागि तयार गरिएका नीति र योजना कार्यान्वयनमा ढिलासुस्ती ।
संस्थागत व्यवस्था	<ul style="list-style-type: none"> पदपूर्तिको निर्णय गर्दा समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने गरी रणनीति लिएको । महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्ने गरेको । समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा महिला तथा बच्चतीकरणमा परेको समुदायबाट समावेशी प्रतिनिधित्वको व्यवस्था गरिएको । समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने परिपाटी रहेको । समुदायस्तरका आधारभूत खण्डकृत तथ्यांक संकलन गर्दा वेरोजगार तथा गरिव पहिचान हुनेगरी नक्सांकन र अध्यावधिक गर्ने गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> निर्णायक तहमा कर्मचारी तथा पदाधिकारी महिलाहरुको समान प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्नु पर्ने । कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्योवहार, भेदभाव, महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाई लागु गर्नु पर्ने । सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको अनुगमन र समिक्षा गर्नुका साथै गठन गरिएका संयन्त्रहरुले महिला तथा बच्चतीकरणमा परेकाहरुको हित हुने गरी नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिनु पर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> नगरपालिकाले निर्णायक तहमा महिला जनप्रतिनीधि र कर्मचारीको समान प्रतिनिधित्वको अभ्यास गरिरहेको हुँदा महिला र विशेष समुदायको भाषा, संस्कृति र रहनसहन बुझेको जनशक्ति मार्फत विशेष सेवा प्रदान गर्न सकिने । गठन गरिएका समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा महिला र बच्चतीकरणमा परेका समुदायका प्रतिनिधिले छलफल तथा निर्णयमा स्वस्थ ढंगले भाग लिन सक्ने अवस्था तयार हुने । क्षमता अभिवृद्धिमा समान अवसरको अभ्यासरत रहेको हुँदा महिला तथा बच्चतीकरणमा रहेकालाई समान अवसर प्रदान र असमानता हटाउने सकारात्मक विभेदको नीति र कार्यनीति अपनाउन सकिने । लक्षित समूहको विकास र सशक्तिकरणका लागि आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गर्न सकिने । 	<ul style="list-style-type: none"> सबै जातजाती, वर्ग, लिंग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी समावेशी र पूर्ण समानुपातिक प्रतिनिधित्वको रणनीति कार्यान्वयन हुन नसक्नु । बच्चतीकरणमा परेका समुदायका लागि निश्चित बजेट सिमा नतोकीनु । राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय कानूनहरुको समयमै स्थानीयकरण हुन नसक्नु । नगरपालिकाको आफ्नो आन्तरीक स्रोत कमी हुनु । नगरपालिकामा विषय विज्ञको अभाव र जनशक्ति तथा बजेट व्यवस्थापन कमी हुनु ।

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधारात्मक पक्षहरु	अवसर	चुनौती
मानव संशाधन तथा क्षमता विकास	<ul style="list-style-type: none"> महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरूको लागि बजेट विनियोजन गरी कार्यान्वयन गरिएको । महिला र बञ्चितीकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा संचालन कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिएको । महिला विरुद्ध हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र महिलाका लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिएको । समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्दा लाभान्वित समूहमा लक्षित वर्गको सहभागिता र कोष स्थापना तथा संचालन र स्रोत परिचालनमा लक्षित समुदायको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> लैंगिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन र बजेट खर्चका लागि कार्यविधि बनाई कार्यान्वयन गर्नु पर्ने । बेइजङ्ग घोषणा पत्रमा गरिएका प्रतिवद्धताहरूका बारे पदाधिकारी र कर्मचारीहरूलाई अभिमुखीकरण दिई सुसूचित गराउनु पर्ने । लैंगिक हिंसा रहित नगरपालिका घोषणा र महिला हिंसा विरुद्ध शून्य सहिष्णुता अपनाउनु पर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न सक्ने आंसिक संख्यामा जनशक्तिको उपलब्धता । महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने र सामाजिक कुरिति हटाउन कार्यक्रमको लागि बजेट विनियोजन र संचालन गर्न सकिने । समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन कार्य गर्दा लाभान्वित समूह मध्ये महिला र बञ्चितीकरणमा परेकालाई प्राथमिकताको श्रेणीमा राखि सेवा प्रदान गर्न सकिने । 	<ul style="list-style-type: none"> सीमित जनशक्तिका बावजुद लैससास रणनीतिक कार्ययोजना कार्यान्वयन नहुनु । नगरपालिकामा सम्बन्धित विषयगत विज्ञ उपलब्ध नहुनु र प्राप्त गर्न कठिनाई । मानव संशाधन तथा विकासका लागि प्रयाप्त बजेट विनियोजन हुन नहुनु । लैससास मैत्री कार्यक्रम कार्यान्वयन र दस्तावेजीकरणका लागि अन्तरशाखा समन्वय हुन नसक्नु ।
सेवा प्रवाह	<ul style="list-style-type: none"> निजी तथा सार्वजनिक संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपांग र बालमैत्री हुने गरी तयार गर्न निर्देशन दिने गरिएको । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा प्रजनन स्वास्थ्य र महिलाहरूको 	<ul style="list-style-type: none"> महिला तथा बञ्चितीकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आधुनिक उर्जा प्रबर्द्धन आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्नु पर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण हुने भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरू महिला, बालबालिका, अपांगहरले निवार्ध प्रयोग गर्न सकिने गरी मैत्रीपूर्ण दृष्टिकोणबाट निर्माण गर्न सकिने । लक्षित समूह र बञ्चितीकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न 	<ul style="list-style-type: none"> समुदायस्तरमा सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक पछाटेपनाले लैससास सम्बन्धी सचेतनामा कमी हुनु । स्थानीय भाषामा सूचना प्रकाशन र प्रसारण गर्न नसक्नु ।

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधारात्मक पक्षहरु	अवसर	चुनौती
	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भएको । नगरपालिका, अस्पताल र स्वास्थ्य चौकीहरुमा बच्चालाई स्तनपानका लागि स्तनपान कक्षको व्यवस्थापन गरिएको । नगरपालिका क्षेत्रभित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका बालबालिका तथा बच्चतीकरणमा परेका समुदायका सबै बालबालिकालाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था र निःशक्ति वितरणको प्रबन्ध मिलाएको । विद्यालयमा छात्र र छात्राका लागि अलग अलग शैचालय, किशोरीहरुका लागि प्याड र यौन शिक्षा जस्ता कार्यक्रम संचालन हुँदै आउनु । योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको नक्सांकनको आधारमा मिला तथा बच्चतीकरणमा परेका समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने कार्यक्रमहरु वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> अशिक्षित महिलाहरुको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने । ग्रामिण महिला प्रविधिक र सामाजिक परिचालक तयार गर्नु पर्ने । समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप शुपथमूल्य सहकारी पसल व्यवस्थापन गर्नु पर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम संचालन गर्न सकिने । अशिक्षित महिलाहरुको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रम संचालन गर्न सकिने । स्थानीय महिलाहरुको सक्रिय सहभागितामा सरसफाई अभियान संचालन गर्न सकिने । बेरोजगार र गरिबीको नक्सांकनका साथै बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला र बच्चतीकरणमा परेका समुदायका लागि स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रममा प्रयाप्त बजेटको व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गर्न सकिने । 	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक निकाय तथा नीजि क्षेत्रबाट निर्माण गरिने भौतिक संरचनाहरु महिला, बालबालिका, अपांगमैत्री बनाउन नीतिगत र कार्यगत प्रावधान गर्न नसक्नु । स्थानीय तहमा विद्यमान कानूनी प्रावधानहरुको पूर्ण कार्यान्वयन गर्न नसक्नु ।
सुशासन र उत्तरदायित्व	<ul style="list-style-type: none"> नगरपालिकाले सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका 	<ul style="list-style-type: none"> संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी १९८९ 	<ul style="list-style-type: none"> नगरपालिकाले समीक्षा बैठकमा लक्षित समूहहरुको लागि संचालन 	<ul style="list-style-type: none"> विशेष कार्यक्रम र सचेतनामूलक अभियान

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधारात्मक पक्षहरु	अवसर	चुनौती
	<p>विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति र कानून जारी गरी कार्यान्वयन गर्नु ।</p> <ul style="list-style-type: none"> विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा बच्चीकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयन गरिनु । जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुका लागि आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयन गरिएको । वार्षिक योजना, कार्यक्रम र बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउने गरी सार्वजनिक गर्ने गरिएको । स्थानीय विभिन्न माध्यमबाट समावेशीकरण तथा लैंगिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसूचित गराउनु । 	<p>मा गरिएका प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्ने कार्यक्रम र बजेट विजियोजन गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्दा लक्षित समूहको विकासका लागि संचालन गरिएका कार्यक्रमहरुबाट सरोकारवालाहरुलाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावको विश्लेषण गर्नु पर्ने । लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि सरोकारवाला निकायहरू बीच कार्यगत संयन्त्रका प्रतिनिधिहरूसँग कार्यगत छलफल र क्षमता विकासका तालिम प्रदान गर्नु पर्ने । 	<p>भए गरेका कार्यक्रमहरुका बारेमा विश्लेषणात्मक छलफल र आगामी दिनका लागि सुधार गर्ने सकिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका प्रतिबद्धता र संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयनका लागि कार्यक्रम तय, बजेज विनियोजन र कार्यान्वयन गर्न सकिने । सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाईको अलावा नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बच्चीकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायका सदस्यको उपस्थितिले सूचना प्रणाली लैससासमैत्री र लक्षित समुदायको सूचनामा पहुँच बढ़ि हुने । स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने सके सुसूचित गराउन सहज हुने । अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने सकिने । 	<p>संचालनका लागि नगरपालिकामा प्रयाप्त बजेटको कमी ।</p> <ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक सरोकारका सूचनाहरु सबै लक्षित वर्ग सम्म पुग्न नसक्नु । लक्षित वर्ग समुदायलाई विकास प्रक्रियामा सहजै सहभागी गराउन नसक्नु । सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाईको र नियमित पत्रकार भेटघाट कार्यक्रमलाई नियमितता दिन नसक्नु ।

१२. लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण विकास कार्ययोजना

यस रोल्पा नगरपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण गर्दा पाँच क्षेत्र र २२ वटा उपक्षेत्रहरूका कुल १०० वटा सूचकहरू मध्येबाट शून्य अंकभार प्राप्त गर्ने सूचकहरूलाई आगामी आर्थिक वर्षमा नीति तथा कार्यक्रमका रूपमा विनियोजन गरी वार्षिक योजनामा समाहित गर्ने र कार्यान्वयनको चरणमा लैजानका लागि तालिका नं. ९ मा कार्ययोजना तयार गरी प्रस्तुत गरिएको छ।

नगरपालिकामा लैससासका सुधारात्मक पक्षहरू

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयन कर्ता		पर्ने	नपर्ने
नीति, कानून, र योजना (२०)	१२.५							
संस्थागत व्यवस्था (२०)	१३.५	२.२.३ स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गरिएको छ/छैन ?						
		२.२.३.१. कार्यालयमा हुने दुर्व्यवहार, भेदभाव र महिला हिंसा नियन्त्रणका लागि आचार संहिता निर्माण गरी लागु गर्ने ।	सा. वि. समिति	कार्यपालि का	प्र. प्र. अ.	आ.व. २०८०/०८१	बजेट	
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास (२०)	११	३.१.१ लैंगिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरे/नगरेको र छुटै शिर्षकमा बजेट विनियोजन भए/नभएको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा आए/नआएको ?						
		३.१.१.१ लैंगिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गर्ने ।	लैससास का. समिति	कार्यपालि का	म. तथा वा. शाखा	२०८० बैशाख सम्म		नपर्ने
		३.१.१.२ कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने छुटै शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरी रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत गराई कार्यान्वयन गर्ने ।	लैससास का. समिति	कार्यपालि का	सा. वि. शाखा र म. तथा वा. शाखा	आ.व. २०८०/०८१	बजेट	
		३.१.६.१ मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था छ ?	प्र.प्र.अ.	नगरकार्यपालका	प्रशासन शाखा	२०८० श्रावण मसान्त		नपर्ने
		३.१.८ महिला विकासका लागि भएका बेइजङ्ग घोषणा पत्रका बाह्र वटा प्रतिबद्धताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी छ ? सोको लागि अभिमुखीकरण गरिएकोछ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)						

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयन कर्ता		पर्ने	नपर्ने
		३.१.८.१ महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्र वटा प्रतिबद्धताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूको लागि अभिमुखिकरण कार्यशाला आयोजना गरी दस्तावेजिकरण गर्ने ।	लैससास का. समिति	कार्यपालि का	सा. वि. शाखा	२०८० मंसिर मसान्त	स्रोत व्यक्ति र बजेट	
		३.२.२ लैड्डिंगिक हिंसा रहित गाऊ/नगरपालिका घोषणा गरेको छ? (घोषणा गरेको मिति) र महिला हिंसा बिरुद्ध शुन्य सहिष्णुता अपनाएको छ? (घटेका घटना संख्या र लिएका निर्णय)						
		३.२.२.१ लैड्डिंगिक हिंसा रहित पालिका घोषणा गर्ने र महिला हिंसा बिरुद्ध शुन्य सहिष्णुताको नीति अबलम्बन गरी सोको दस्तावेजिकरण गर्ने ।	लैससास का. समिति	कार्यपालि का	सा. वि. शाखा	आ.व. २०८०/०८१, नियमित	बजेट	
सेवा प्रवाह (२०)	१३.५	४.२.१ गर्भवतीमहिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी वार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भए । नभएको?						
		४.२.१.१ गर्भवतीमहिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी वार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश गर्ने ।	लैससास कार्यान्वयन समिति	कार्यपालि का	स्वस्थ्य शाखा	आ.व. २०८०/०८१, नियमित		नपर्ने
सुशासन तथा उत्तरदायित्व (२०)	१२.५	५.२.४ स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याए । नल्याएको?						
		५.२.४.१ पालिकाको जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	प्रशासन शाखा	२०८० श्रावण मसान्त		नपर्ने
		५.३.२ स्थानीय सरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने गरे । नगरेको?						
		५.३.२.१ स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने	प्र.प्र.अ.	गाउँकार्यपालिका	प्रशासन शाखा	आ.व. २०८०/०८१, नियमित		नपर्ने
		५.५.२.१ लैड्डिंगक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच सञ्जाल बनी कार्यगतछलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरूपमा कार्य हुने गरे । नगरेको?						
		५.५.२.१ लैड्डिंगक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरू बीच सञ्जाल तयार गरी नियमित रूपमा कार्य सञ्चालन गर्ने ।	लैससास का. समिति	कार्यपालिका	सामाजिक विकास शाखा	नियमित	सम्बन्धित सरोकारवाला	

१३. निश्कर्ष

यस रोल्पा नगरपालिका को लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण विभिन्न चरणमा भएका अध्ययन तथा विश्लेषण तथा लैससास परीक्षणको प्राप्तीका आधारमा यस स्थानीय तहको लैससासको अवस्था सन्तोषजनक रहेको पाईएको छ । केहि सुचक तथा क्षेत्रहरुमा उल्लेख्य कार्यहरु भएको भएतापनि धेरै सुचकहरुमा अझ कार्य गर्नुपर्ने देखिएको छ । यसका लागी स्थानीय तहको कार्ययोजना समेत निर्माण भएको छ ।

यस पालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणबाट प्राप्त भएको अंकभार हेर्दा मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन तथा उत्तरदायित्वमा धेरै नै सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ । यद्यपि नगरपालिकाले धेरै सुचकहरुमा देखिने गरि काम गरेको भएता पनि प्रमाणीकरणका आधारहरु अभिलेख नराख्नाले पनि नतिजा न्यून आएको छ । अबको दिनमा प्रमाणिकरणको आधारहरु अभिलेखमा सुधार गर्नुपर्ने देखियो । नगरपालिकामा समर्पित र सक्रिय कर्मचारीको टिम रहेको भएतापनि प्रयाप्त रूपमा सुचकहरु जानकारी नहुन र लैससाको बारेमा अभिमुखिकरण, क्षमता विकास तथा तालिमको पनि व्यवस्था हुनु पर्छ । साथै जनप्रतिनिधि तथा नेतृत्वले पनि आवश्यक नीति, रणनीति तथा कार्यविधि बनाएर पारित गरि कार्यान्वय गरेमा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन जान्छ । आगामी वर्षहरुमा आन्तरीक रूपमा पनि यस्ता परिक्षणहरु गर्न सकेमा बाट्य रूपमा गरिने परिक्षणहरुमा प्रयाप्त तयारी सहित सम्पुर्ण सुचकहरु, नजिता तथा आवश्यक प्रमाणहरुको अभिलेखिकरण पनि गरेमा पक्कै पनि नतिजा राम्रो हुने निश्चित छ ।

अन्तत पालिकाले नगरपालिका प्रमुखको संयोजकत्वमा गठित लै समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिको भुमिका अनुसार नेपालको संविदान २०७२ ले जारी गरेका आधारभूत अधिकार तथा सामाजिक समावेशीकरणका प्रावधानहरुलाई मनन गर्दै स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को नीतिगत व्यवस्थाका साथै लैंगिक समानता नीति तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति समेतका प्रावधानहरुलाई व्यवहारीक रूपमा लागु गरि नगरपालिकाको समग्र विकासको मूल प्रवाहीकरणमा सम्पुर्ण महिला, बालबालीका तथा पिछडिएका वर्ग, समुदायहरुलाई समावेश गर्न अहम भुमिका निर्वाह गर्नु पर्छ । साथै यस परिक्षणले तयार गरेको योजनाहरुलाई कार्यान्वयन गरि आगामी दिनहरुमा समग्र मूल विषय तथा सहायक विषयहरु तथा सुचकहरुमा उल्लेखनीय सुधार त्याउने काम गर्नु पर्दछ ।

१४. सुझाव

लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण कार्य नगरपालिकाले गर्नु पर्ने कार्यहरु मध्ये एक हो । नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन र लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण दिर्दर्शन २०७८ मा तोकिएका प्रावधानहरुको अधिनमा रहि गरिएको लैससास परिक्षण कार्यक्रमले विभिन्न चरणमा नगरपालिकाका पदाधिकारीहरु, कर्मचारीहरु तथा सेवाग्राहीहरुको विचार तथा राय लिएको थियो । यो आफैमा उत्कृष्ट छ, तथापि केहि कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरु कार्यक्रममा सहभागी हुन सकेनन् । आगामी वर्ष लैससास परिक्षण गर्दा खेरी सबै कर्मचारीहरुको अनिवार्य उपस्थिति तथा सहभागिता गराउन आवश्यक देखिन्छ । यसै गरि केहि विषयगत शाखावाट प्रमुख भन्दा पनि सहायक कर्मचारीहरुको सहभागिता रहेकाले आगामी दिनमा यसमा सुधार गर्नु पर्ने देखिन्छ । यसको निरन्तरता स्थानीय तहले दिनुपर्ने रहेको छ । स्थानीय तहका काम कारबाहि तथा पददती लैससास मैत्री भए नभएको स्व मूल्याङ्कनका लागी लैससास परीक्षण एक महत्वपूर्ण औजारको रूपमा रहेको हुदैँ आगामी दिनमा समेत स्थानीय तहले यसको निरन्तरता दिईका लागी लैससास परिक्षणका लागी बजेट व्यवस्थापन गरि परिक्षण गर्नु पर्ने परिक्षणका

आधारमा तयार भएका कार्ययोजना र लागत बजेट कार्यपालिका द्वारा अनुमोदन गरि वर्षिक बजेट योजनामा समावेश गर्दै जानु पर्ने देखिन्छ । स्थानीय तहमा लैगांक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरणका लागी स्थानीय तह हाल स्वयत्त र अधिकार सम्पन्न सरकार भएको हुदाँ स्थानीय स्तरमा लैससासका क्षेत्रमा रहेका समस्या समाधान गर्नका लागी आवश्य कानुन, नीति तथा योजनाका साथै बजेटको प्रबन्ध गरी यसको प्रभावकारीता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक रहेको । यस नगरपालिकामा लैससास लाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउनका लागी तपशिलका कार्यहरु गनुपर्ने देखिएको छ ।

- ✓ लैससास समितिलाई वडा तहमा विस्तार गर्ने ।
- ✓ जनप्रतिधि तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका आवश्यक क्षेत्रहरु पहिचान गरि क्षमता विकास गर्ने ।
- ✓ सेवा प्रवाहमा लक्षित समुदायको सहभागीता अभिवृद्धि गर्न नीतिगत व्यवस्था गर्ने ।
- ✓ योजना तर्जुमा गर्दा लक्षित समुदायको अवस्था विश्लेषण गरी आवश्यकता तथा प्राथमिकता निर्धारण गरि गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- ✓ लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच सञ्जाल निर्माण गरी कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरूपमा कार्य गर्ने ।
- ✓ नगरपालिकाको कार्यालय, अस्पाताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरूमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलगै कक्ष र समयको व्यवस्था गर्ने ।
- ✓ नगरपालिकामा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वज्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने व्यवस्था गर्ने ।

अनुसूचीहरु

अनुसूची १: सहभागीहरुको नामावली

क्र.स	नाम	पद	लिङ्ग			सामाजिक समावेशिकरण					
			म	पु	अन्य	ब्रा.क्षे.ठ.	जनजाति पहाड/तराई	दलित पहाड/तराई	मधेशी	मुस्लिम	पछाडि परेका समुदायहरु
१	सुरेन्द्र थापा (घर्ति)	नगर प्रमुख		पु			पहाड				
२	गिता आचार्य	उप-प्रमुख	म								
३	लाल बहादुर घर्ति मगर	७ नं.वडा अध्यक्ष		पु			पहाड				
४	हक बहादुर डाँगी	८ नं.वडा अध्यक्ष		पु							
५	मित्रलाल गुरुङ	४ नं.वडा अध्यक्ष		पु			पहाड				
६	तुल बहादुर घर्तिमगर	६ नं.वडा अध्यक्ष		पु			पहाड				
७	खुम बहादुर थापा	१ नं.वडा अध्यक्ष		पु							
८	प्रकाश डाँगी	२ नं.वडा अध्यक्ष		पु							
९	तिला नेपाली	३ नं.वडा अध्यक्ष	म					पहाड			
१०	महेन्द्र पराजुली	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत		पु							
११	रेशम आचार्य	प्राविधिक शाखा प्रमुख		पु							
१२	सुशिल कुमार थापा	योजना अधिकृत		पु							
१३	वेदुराम आचार्य	स.ले.पा.		पु							
१४	महेन्द्र पुन	कृषि अधिकृत		पु			पहाड				
१५	टंक बहादुर गिरी	सि.प्र हे वं अधिकृत		पु							
१६	हरि बहादुर के.सी.	अ.हे.वा.		पु							

क्र.सं	नाम	पद	लिङ्ग			सामाजिक समावेशिकरण					
			म	पु	अन्य	ब्रा.क्षे.ठ.	जनजाति पहाड़/तराई	दलित पहाड़/तराई	मध्येशी	मुस्लिम	पछाड़ि परेका समुदायहरु
१७	टेक बहादुर वि.क.	अपरेटर		पु				पहाड़			
१८	धर्मराज डाँगी	राजश्व प्रमुख		पु							
१९	खिमा पुन	स.म.वि.नि.	म				पहाड़				
२०	पवित्रा बुढा	म.वि.नि.	म								
२१	प्रमिला घर्तिमगर	स.म.वि.नि.	म				पहाड़				
२२	निम कुमारी डाँगी	बा.वि.सं.	म								
२३	जित कुमारी घर्ति	उ.वि.स.	म				पहाड़				
२४	मिसाना घर्ति	रोजगार संयोजक	म				पहाड़				
२५	देवि गुरुड	प्रेस संयोजक	म				पहाड़				
२६	डिल्लु राम घिमिरे	सडक मिडिया		पु							
जम्मा			९	१७	०	१५	१०	२	०	०	०

अनुसूची २: सूचकहरू, मापनका अवस्था र प्राप्त अंकभार

तालिका १: लैगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोट: मुल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनु पर्नेछ । तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा '१', '०.५', र '०' अंक पाउने अवस्था र सोको प्रमाणीकरणको आधार राखिएको छ । यी सूचकमा गरिने मूल्याङ्कन सामुहिक मूल्याङ्कन हो । समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सोको अवस्थाबाटे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अंक	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्त अङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार
१	नीति, कानून, चोराना २०	नीति र कानूनसमावेशीता\ सहभागिता	८	०. ०. ०.	स्थानीय तहकोनीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोलीनिर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षागर्दा लैससासदृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन आँसिक रूपमामात्र समावेशी रसहभागितामूलक हुने गरेको	०-१	०.५	स्थानीय तहकोनीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोलीनिर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षागर्दा, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द लैससासदृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र समावेशी शब्द चयन रसहभागितामूलक हुने गरेको	स्थानीय तहकोनीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोलीनिर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षागर्दा लैससासदृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र समावेशी शब्द चयन रसहभागितामूलक हुने गरेको	स्थानीय तहकोनीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोलीनिर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षागर्दा लैससासदृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र समावेशी शब्द चयन रसहभागितामूलक हुने गरेको	, स्वास्थ्य तथा सरसफाई ऐन, श्रीमिक असाह्य र विपन्न परिवारलाई राहात सम्बन्धी मापदण्ड लगायतका कानुन निर्माण भएको । तर लैससास दृष्टिकोण बाट समावेशी सहभागिता नभएको

२			२. १.	स्थानीय सरकारलेआफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भएनभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरे । नगरेको	०-१	०.५	स्थानीय सरकारलेआफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भएनभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारलेआफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भएनभएको बारे आँसिक रूपमा मात्र लेखाजोखा गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारलेआफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भएनभएको बारे लेखाजोखा जोखा नभएको	
३			२. १.	स्थानीय सरकारकोनीति र योजनामा लैडिंगक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानुन, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी कुराहरू समावेश भए । नभएको	०-१	१	स्थानीय सरकारकोनीति र योजनामा लैडिंगक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानुन, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी कुराहरू आँसिक रूपमात्र समावेश भएको	स्थानीय सरकारकोनीति र योजनामा लैडिंगक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानुन, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी कुराहरू समावेश नभएको	स्थानीय सरकारकोनीति र योजनामा लैडिंगक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानुन, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी कुराहरू समावेश नभएको	आबधीक योजना बनेको र वार्षिक योजना बजेटमा लक्षीत बर्गलाई कार्यक्रम र बजेट बिनियोजन गरिएको ।
४			२. १.	स्थानीय सरकारकोमहिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैडिंगक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीति नीतिहरू छन् । छैनन्? (स्थानीय ऐन, कानुन, कार्यविधि, निर्देशिकामा खास व्यवस्था गरिएको वा नगरिएको)	०-१	१	स्थानीय सरकारकोमहिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैडिंगक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीति भएको र यस्तो नीति स्थानीय ऐन, कानुन, कार्यविधि, निर्देशिकामा समावेश नगरिएको	स्थानीय सरकारकोमहिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैडिंगक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीति नभएको र स्थानीय ऐन, कानुन, कार्यविधि, निर्देशिकामा समावेश नगरिएको	स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित विभिन्न नीति तथा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम भएको गा.पा. को लैससास परिक्षण सम्बन्धी बजेट योजना भएको, विभेद अन्त्य गर्ने नीति भएको ।	

५			स्थानीय तहलेकार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बच्चितिमा परेकोसमुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्नपर्याप्त प्रावधान व्यवस्था गरिएको छ। छैन ?	०-१	०.५	स्थानीय तहलेकार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बच्चितिमा परेकोसमुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्ने खालका केही प्रावधानमात्र समावेश गरिएको	स्थानीय तहलेकार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बच्चितिमा परेकोसमुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्नुपर्याप्त प्रावधान नराखिएको	लैंगिक हिंसा लगायत सबैप्रकारको विभेद न्युनिकरण विरुद्ध केहि कार्यक्रम संचालन भएका ।	
६			संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथावच्चितिमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाए । नमिलाएको	०-१	१	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथावच्चितिमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको र सोहिअनुरूपकार्यान्वयनहुने गरेको	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथावच्चितिमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको तर कार्यान्वयन नभएको	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीय स्तरमा महिला तथावच्चितिमा परेको समुदाय माथि हुनेहिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध नमिलाएको	न्यायिक समिति गठन भई क्रियाशिल रहेको, न्यायिक समितिमा उजुरी अभिलेख र समाधान गर्ने गरेको ।
७			महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोके प्रावधान रहे । नरहेको	०-१	१	महिला र पुरुषमाश्रमको ज्यालामा विभेद रोके प्रावधान रहेको	महिला र पुरुषमाश्रमको ज्यालामा विभेद रोके केही प्रावधानमात्र रहेको	महिला र पुरुषमाश्रमको ज्यालामा विभेद रोके कुनै प्रावधान नरहेको	जिल्ला दररेट लाई नै निर्णय पारित गरे अनुसारको भरपाई दस्तावेज
८			स्थानीय तहकोनीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोके प्रावधानरहे । नरहेको	०-१	०.५	स्थानीय तहकोनीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोके प्रावधानहरुरहेको	स्थानीय तहकोनीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोके केही प्रावधानरहेको	स्थानीय तहकोनीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोके कुनै प्रावधाननरहेको	रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोके नरहेको

९	योजना तर्जुमा तथाका र्यान्वयन	८	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैडिंगक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापन योग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको छ। छैन ?	०-१	१	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैडिंगक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापन योग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैडिंगक तथा समावेशी विकासको लागि आँसिक रूपमामात्र नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापन योग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैडिंगक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापन योग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश नगरिएको	पालिकाको वार्षिक नीति तथा लैससास रणनीति र कार्यक्रम पुस्तिकामा व्यवस्था भएको
१०		२२	गाउँपालिका इनगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारणगर्दा महिला, बालबालिका, तथा बच्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष्य फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत प्रतिशत छुट्याउनेगरेको। नगरेको	०-१	०.५	गाउँपालिका इनगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारणगर्दा महिला, बालबालिका, तथा बच्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहमध्ये केहीको लागिमात्र प्रत्यक्ष्य फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटकोनिश्चित प्रतिशत छुट्याउनेगरेको	गाउँपालिका इनगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारणगर्दा महिला, बालबालिका, तथा बच्चितीकरणमा परेको समूहको लागि वा प्रत्यक्ष्य फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटकोनिश्चित प्रतिशत छुट्याउनेगरेको	गाउँपालिका इनगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारणगर्दा महिला, बालबालिका, तथा बच्चितीकरणमा परेको समूहको लागि वा प्रत्यक्ष्य फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटकोनिश्चित प्रतिशत छुट्याउनेगरेको	लक्षीत समूहको लागि योजना तथा बजेट विनियोजन नभएको र अवस्था विश्लेषण गर्ने नगरेको
११		२२	स्थानीय सरकारको योजना सूची लक्षित समूहहरूको सक्रीय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरूले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरणमा पर्नेगरे। नगरेको (योजना तर्जुमा गर्दा गाउँ, वस्तीस्तरबाट आएका योजना कार्यक्रमहरूलाईसमेटे नसमेटेको परीक्षण)	०-१	१	स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा लक्षित समूहहरूको सक्रीय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरूले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरणमा पर्नेगरेको।	स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा केही मात्र लक्षित समूहको सक्रीय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरूले छनौट गरेका केही योजनामात्र प्राथमिकीकरणमा पर्नेगरेको।	स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा लक्षित समूहको सक्रीय सहभागितामा तयार हुने नगरेको र उनीहरूले माग गरेका योजनाले सामान्यतया प्राथमिकता नपाउने गरेको।	वस्तीस्तरबाट योजना ल्याउने गरेको र लक्षीत वर्गको सहभागिता सुनिश्चित भएको

१२		१० २०	योजना तर्जुमागर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भए। नभएको ?	०-१	०.५	योजना तर्जुमागर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकतापहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भएको	योजना तर्जुमागर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकतापहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा सामान्य छलफल भएको	योजना तर्जुमागर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकतापहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल नभएको	समग्र आवश्यकता को आधारमा योजना छुट्टाउने गरेको तर छुट्टा छुट्टै व्यबहारी र रणनीतिक आवश्यकता विश्लेषण गर्ने नगरेको ।
१३		११ २१	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिए। नगरिएको (तयारी प्रतिवेदन)	०-१	१	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसार केही कार्यक्रम तय हुने गरेको	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसार केही कार्यक्रम तय हुने गरेको	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने नगरिएको	बार्षिक बजेट पुस्तिका
१४		१२ २२	स्थानीय सरकारलेदीगो विकासका लक्ष्यहरू विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैडिंगक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजनहुने गरे। नगरेको	०-१	०.५	स्थानीय सरकारलेदीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैडिंगक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसार केही कार्यक्रमहरूमा बजेट विनियोजनपनि गर्नेनगरेको	स्थानीय सरकारलेदीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैडिंगक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसार केही कार्यक्रमहरूमा बजेट विनियोजनपनि गर्नेनगरेको	दिगो विकास लक्ष्य पुरा गर्नेगरी केही योजना बनाउन प्राथमिकता दिई दस्तावेज राखिएको ।	
१५		१३ २३	स्थानीय तहकायोजना महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभपुग्रेगरीबने। नवनेको	०-१	१	स्थानीय तहकायोजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई सिमित रूपमा प्रत्यक्ष लाभर केही अप्रत्यक्ष लाभ पुग्रेगरीबनेको	स्थानीय तहकायोजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभपुग्रेगरीनबनेको	स्थानीय तहकायोजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभपुग्रेगरीनबनेको	निर्दिष्ट कार्यक्रमहरूको व्यवस्था वार्षिक बजेटमा गरीएको र लक्षीत समुदायलाई योजना कार्यक्रम खर्च तथा प्रत्यक्ष लाभ पुग्रेगरी नपुग्रेगरीको दस्तावेज राखिएको ।

१६			८ २. २.	स्थानीय सरकारकाउपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभागिता भए। नभएको र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिए नदिएको	०-१	१	स्थानीय सरकारकाउपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभागिता गर्ने र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिने नीति लिएको	स्थानीय सरकारकाउपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभागिता नभएको, मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी पनि नदिएको	स्थानीय सरकारकाउपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभागिता नभएको, मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी पनि नदिएको	उपभोक्ता समिति गठत तथा परिचालन कार्यालयित जारी गरी लागु गरिएको, उपभोक्ता समितिमा अधिकांसमा ४० प्रतिशत महिला सहभागिता रहेको मुख्य पदमध्ये १ जना महिला अनिवार्य गरिएको ।
१७	बजेट तर्जुमा तथाकार्यालयित	४	८ २. २.	बजेट तथाकार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुक्तिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गकासमूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्वेषण) गर्ने गरिएको ?	०-१	१	बजेट तथाकार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुक्तिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गकासमूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्वेषण) गर्ने गरिएको	बजेट तथाकार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुक्तिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गकासमूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्वेषण) गर्ने नगरिएको	बस्ती भेलामा छलफल हुने गरेका	
१८			८ २. २.	स्थानीय सरकारकाक्षमता विकास योजनामा लैट्रिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माणएवं परीक्षणनियमितरुपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गरिए। नगरिएको ?	०-१	१	स्थानीय सरकारकाक्षमता विकास योजनामा लैट्रिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माणएवं परीक्षणगर्न कहिले काही बजेटको व्यवस्था हुने गरेको	स्थानीय सरकारकाक्षमता विकास योजनामा लैट्रिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माणएवं परीक्षणगर्न बजेटको व्यवस्था हुने नगरेको	वार्षिक बजेट पुस्तिका	

१९				परिक्षणपश्चातलैडिगक तथा समावेशी विषयमासुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश गरिए। नगरिएको ?	०-१	०.५	परिक्षणपश्चातलैडिगक तथा समावेशी विषयमासुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश गरेको	परिक्षणपश्चातलैडिगक तथा समावेशी विषयमासुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेशभएपनि पर्याप्त नभएको	परिक्षणपश्चातलैडिगक तथा समावेशी विषयमासुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि बजेटब्यवस्था हुने नगरेको	बार्षिक बजेट पुस्तका	
२०				स्थानीय सरकारकोबजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चितप्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयमाखर्च गरिए। नगरिएको ? (बजेट तथाकार्यक्रमबीच भिडान)	०-१	०.५	स्थानीय सरकारकोबजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चितप्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयमाखर्च गर्ने गरिएको।	स्थानीय सरकारकोबजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि कहिले कहाँ बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममाखर्च गर्ने गरिएको।	स्थानीय सरकारकोबजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि बजेट विनियोजन तथा उनीहरूको हितका कार्यक्रममा खर्च गर्ने नगरिएको।	निश्चित बजेट तोक्ने प्रावधान भएको बजेट र कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन भएको ।	बार्षिक बजेट पुस्तका
२१	संस्थागत व्यवस्था २०	कर्मचारी पदाधिका री प्रतिनिधि त्व	४	स्थानीय सरकारकोनिर्णायिक तहमा (कर्मचारीपदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा (५०।५० प्रतिशत)प्रतिनिधित्व रहेकोछाउन ?	०-१	०.५	स्थानीय सरकारकोनिर्णायिक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा (५०।५० प्रतिशत)प्रतिनिधित्व रहेकोअवस्था ।	स्थानीय सरकारकोनिर्णायिक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा (५०।५० प्रतिशत)प्रतिनिधित्व नभए पनि कम्तिमा ३३ प्रतिशत प्रतिनिधित्व रहेकोअवस्था	स्थानीय सरकारकोनिर्णायिक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा (५०।५० प्रतिशत)प्रतिनिधित्व नभए पनि कम्तिमा ३३ प्रतिशत पनि प्रतिनिधित्व नरहेकोअवस्था	निर्णायिक तहमा कर्मचारी पदाधीकारी कम्तीमा ३३ प्रतिशत भएको तर ५० प्रतिशत नभएको ।	कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधि विवरण

२५		कार्यप्रणा लीसमावे शी	४	१०. २.	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति छ। छैन ?	०-१	०.५	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति रहेको।	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति भएपनि कार्यान्वयनमा नरहेको।	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति नरहेको।	लैंगिक तथा सामाजिक विभेद हटाउने कुनै कार्यविधि र वार्षिक योजनामा कार्यक्रम र बजेट राखिएको छ।
२६			१०. २.	१०. २.	स्थानीय सरकारमा लैंडिंगक विकास हरेन इकाईको व्यवस्था छ। छैन ? (लैंडिंगक विकास डेस्क वा लैंडिंगक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित गरिए। नगरिएको)	०-१	१	स्थानीय सरकारमालैंडिंगक विकास हरेन इकाईको व्यवस्था रहेको (लैंडिंगक विकास डेस्क वा लैंडिंगक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित रहेको) तर कार्यान्वयनमा नरहेको	स्थानीय सरकारमालैंडिंगक विकास हरेन इकाईको व्यवस्था रहेको (लैंडिंगक विकास डेस्क वा लैंडिंगक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित रहेको)।	स्थानीय सरकारमालैंडिंगक विकास हरेन इकाईको व्यवस्था रहेको (लैंडिंगक विकास डेस्क वा लैंडिंगक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित रहेको)।	लैससास कार्यान्वयन समिति र लैससास शाखा छ।
२७			१०. २.	१०. २.	स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको दुर्घटवहार, भेदभाव महिलाहिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गरिएको छ। छैन ?	०-१	०	स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको दुर्घटवहार, भेदभाव महिलाहिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गरिएको।	स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्घटवहार, भेदभाव र महिलाहिंसा नियन्त्रण सम्बन्धी आचार संहिता रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्घटवहार, भेदभाव र महिलाहिंसा नियन्त्रण सम्बन्धी आचार संहिता केही पनि नरहेको।	गुनासो सुने अधिकारी तोकीएको तर आचार संहिता नवनाएको।

२८				योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैडिंगकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता भए नभएको र यस समितिले बडा तहमा योजाना सम्बन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन गरे नगरेको	०-१	१	योजना तर्जुमासमितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैडिंगकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता रहेतापनि यस समितिले बडा तहमा योजाना सम्बन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन समेत नगरेको	योजना तर्जुमासमितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैडिंगकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता रहेको र यस समितिले बडा तहमा योजाना सम्बन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन समेत नगरेको	लैससास समिति गठन भएको, प्रतिवेदन तयार भएको । महिला तथा बालबालिका शाखालाई लैससासको कार्यान्वयन जिम्मेवारी दिइएको
२९	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४		स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनिधित्वहुने व्यवस्था रहे । नरहेको ?	०-१	१	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट समानुपातिक प्रतिनिधित्वहुने व्यवस्था समानुपातिक प्रतिनिधित्वहुने व्यवहारमा केहीकोमात्र प्रतिनिधित्व हुने रहेको ।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वहुने व्यवस्था नरहेको ।	सबै समिति उपसमितिमा समावेशी प्रतिनिधीत्व गराउने गरेको माझ्यूट छ ।
३०				स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाए । नपाएको ?	०-१	१	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफलमा भागलिन पाए पनि निर्णय निर्माणमा भूमिका खेल्न नसकेको ।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन नपाएको ।	बिभिन्न समितिका माझ्यूट तथा उपस्थिति बैठकमा पुर्ण सहभागिता हुने गरेको

३७	तथ्याङ्कका संकलन तथाव्यव स्थापन	४		के स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत खण्डिकृत सूचना। तथ्याङ्क संकलनतथा अध्यावधिकगर्ने गरेको छ ? (लिङ्ग, जात, उमेर, आदि स्थिति आर्थिक) (गाउँनगर प्रोफाइल)	०-१	०.५	स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका (लिङ्ग, आर्थिक, जात, उमेर आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना। तथ्याङ्क संकलनगरेको तर खण्डिकृत तथ्याङ्कको समय समयमा अध्यावधिकगर्ने गरेको छ ।	स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका (लिङ्ग, स्थिति आर्थिक, जात, उमेर आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना। तथ्याङ्क संकलनपनि नगरेको ।	तथ्याङ्क सहितको प्रोफाइल अध्यावधिक नभएको ।
३८				स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना। तथ्याङ्क संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिविको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गर । नगरेको (गाउँनगर प्रोफाइल)	०-१	१	संथानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना। तथ्याङ्क संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिविको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना। तथ्याङ्क संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिविको पहिचान गरेको तर छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन नगरेको ।	गरिवी नक्साङ्कन गरिएको प्रोफाइल भएको
३९				के स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्वचित्रमा आधारित खण्डिकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको छ ?	०-१	०.५	स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्वचित्रमा आधारित खण्डिकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने नीति बनाएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्वचित्रमा आधारित खण्डिकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने नीति बनाएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीय विकास योजना र बजेट छ तर खण्डिकृत तथ्याङ्कको आधारमा छैन ।

४०				स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्चिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्याँक अध्यावधिक गर्ने गरे। नगरेको ?	०-१	१	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्चिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथातथ्याँक अध्यावधिक गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्चिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन गरेपनि तथातथ्याँक अध्यावधिक नगरेको ।	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्चिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथातथ्याँक अध्यावधिक गर्ने नगरेको ।	पर्जिकरण शाखा व्यस्थीत गरिएको ।
४१	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास २०	मानव संसाधन तथाक्षमता विकास	८	लैडिगक तथासमावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरे नगरेको र छुट्टैशिर्षकमा बजेट विनियोजन भए। नभएको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा आए। नआएको ?	०-१	०	लैडिगक तथासमावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी छुट्टैशिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने गरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको ।	लैडिगक तथासमावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार भएपनि छुट्टैशिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको तथा यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको	लैडिगक तथासमावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार नगरेको, छुट्टैशिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि समेत स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको ।	मानव संशाधन विकासका लागि बजेट छ, तर कार्ययोजना छैन
४२				स्थानीय सरकारका पदाधिकारी। कमर्चारीहरू ले लैडिगक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम लिएका छन् वा छैनन् र तालिम कार्यक्रममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको थियो वा थिएन ?	०-१	०५	स्थानीय सरकारका पदाधिकारी। कमर्चारीहरूले लैडिगक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम लिएको र तालिम कार्यक्रममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको ।	स्थानीय सरकारका सबै पदाधिकारी। कमर्चारीहरूले लैडिगक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम नलिएका र तालिम कार्यक्रममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको ।	कमर्चारी पदाधिकारीलाई केही तालीम भएको र नियमित कार्ययोजना बनाई तालीम तालीका योजना र कार्यक्रम नभएको ।	

४३				तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैडिंगक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको छ। छैन ?	०-१	०.५	तालिमका विषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैडिंगक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग तथा महिलाका आवश्यकतासमेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको ।	तालिमका विषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैडिंगक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकतापनि नसमेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने नगरिएको ।	तालिमका प्रस्तुतिकरण तथा विषयवस्तुहरु	
४४				महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू (प्राविधिक तालिम, क्षमता विकास, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण) छन्। छैनन् ? सो अनुसारको वजेटविनियोजन गरिएको छ। छैन ?	०-१	०.५	महिला तथालक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरूभएपनिसो अनुसारको वजेटविनियोजन हुने गरेको ।	महिला तथालक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरूरर सो अनुसार वजेटविनियोजन हुने नगरेको ।	महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि कार्यक्रमहरूरर सो अनुसारको वजेटविनियोजन हुने नगरेको ।	
४५				के स्थानीयसरकारमा लैडिंगक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत छन् ? (विषयगत तालिमप्राप्त जनशक्ति संघ्या)	०-१	०.५	स्थानीयसरकारमा लैडिंगक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत रहेको ।	स्थानीयसरकारमा लैडिंगक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने केही मानवीय श्रोत रहेको ।	स्थानीयसरकारमा लैडिंगक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिने तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने मानवीय श्रोत नरहेको ।	मानवस्रोत छ, तर पर्याप्त छैन ।

४६			३. ८. ८.	के स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था छ ?	०-१	०	स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था रहेको ।	स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था भएपनि जनशक्ति नखटाइएको ।	स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्बन्धी जनशक्ति नहेको ।	मानव संशाधन विकास शाखा छैन ।
४७			७. ८. ८.	महिला रवन्वितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम रहे नरहेको र कार्यान्वयन भए नभएको । (संचालित तालिम कार्यक्रम संचया र उपस्थिति)	०-१	१	महिला रवन्वितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षाका हुने गरेपनि सबैले अवसर नपाएको ।	महिला रवन्वितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षाका हुने नगरेको र कार्यक्रम समेत नरहेको ।	महिला रवन्वितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षाका हुने नगरेको र कार्यक्रम समेत नरहेको ।	लक्षीत वर्गका लागि तालीम भएको ।
४८			८. ९. ९.	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्ताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी छ ? सोको लागि अभिमुखीकरणगरिएकोल्ह ? (कार्यक्रम संचया र उपस्थिति)	०-१	०	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्ताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिन अभिमुखीकरणगरिएको ।	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्ताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिने कार्यक्रम रहेपनि सञ्चालन नभएको ।	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्ताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी नभएको र यस्तो जानकारी दिने कुनै कार्यक्रम नरहेको ।	घोषण पत्र बारे जानकारी का लागी अभिमूखिकरण नगरिएको ।

४९		अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	८. २. ३.	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरीकार्यक्रम समयैमा सम्पन्न गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	१	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरीकार्यक्रम समयैमा सम्पन्न हुने गरेको ।	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू रहेपनि सो अनुसारको बजेट विनियोजन तथा कार्यक्रम सञ्चालन नभएको ।	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू नरहेको र यसकालागि बजेट समेत विनियोजन हुने नगरेको ।	वडा तथा पालिका तहमा लैंगिक हिंसा विरुद्ध अभियान सञ्चालन छ ।
५०				२. २. ३.	लैडिंगकहिंसारहित गाऊ । नगरपालिका घोषणा गरेको छ ? (घोषणा गरेको मिति) र महिला हिंसाविरुद्ध सून्य सहिष्णुता अपनाएको छ ? (घटेका घटना संख्या र लिइएका निर्णय)	०-१	०	लैडिंगकहिंसारहित गाऊ । नगरपालिका घोषणा भएको र महिला हिंसाविरुद्ध सून्य सहिष्णुता अपनाइएको ।	लैडिंगकहिंसारहित गाऊ । नगरपालिका घोषणा पनि नभएको र महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य रूपमा नघटेको ।	लैडिंगकहिंसारहित गाऊ । नगरपालिका घोषणा पनि नभएको र महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य संख्यमा रहेको ।	सुन्य सहनसिलता अपानाउने भने पनि गा.पा. वडा घोषणा छैन ।
५१				३. ३.	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नेगरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका)	०-१	१	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्नेगरिएको ।	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू स्थानीय सरकारहरूले सञ्चालन गर्नेगरे पनि प्रभावकारी नभएको ।	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने नगरेको ।	कार्यक्रम तथा अभियान छन उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका)

५२			४ १२ ३	के स्थानीयसरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै)जातिगत छुवाछुत, आउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालनगर्ने गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	१	स्थानीयसरकारले समाजमा रहेको विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, आउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालनगर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, आउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि मध्ये केहीमात्र सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम संचालनगर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, आउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम संचालनहालसम्म नगरेको ।
५३	कानूनी साक्षरता	४	७ १२ ३	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, विषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूमध्ये केही सिमितलाई मात्र नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, विषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गरिएको	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरू तथा पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूमध्ये कसैलाई पनि नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, विषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण नगरिएको ।	स्थानीय कानून बनाउदा विषयगत शाखा र सबै शाखालाई जानकारी र अभिमुखीकरण गराउने नगरेको ।

६५		प्रजनन् स्वास्थ्य	४	४.२.	गर्भवतीमहिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भए। नभएको ?	०-१	०	गर्भवतीमहिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगा गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश गरी सो नीति कार्यान्वयन गरिएको।	गर्भवतीमहिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भएको तर कार्यान्वयन नभएको।	गर्भवतीमहिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा गलगाउने नीति तथा यसको कार्यान्वयन केहीपनि नभएको।	बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट पुस्तिका
६६				४.२.	स्थानीय तहको कार्यालय , स्वास्थ्य वा अस्पाता भएका सम्भव र चौकी सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाईस्तनपानका निमित्त अलगै कक्षर समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको छ। छैन ?	०-१	०.५	स्थानीय तहको कार्यालय , स्वास्थ्य वा अस्पाताल भएका सम्भव र चौकी सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाईस्तनपानका निमित्त अलगै कक्ष र समयको व्यवस्था गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीय तहको कार्यालय , चौकी स्वास्थ्य वा अस्पाताल भएका सम्भव र सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाईस्तनपानका निमित्त अलगै कक्ष र समयको व्यवस्था गर्ने नीति तथा यसको व्यवस्थापन केहीपनि नभएको।	स्थानीय तहको कार्यालय , चौकी स्वास्थ्य वा अस्पाताल भएका सम्भव र सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाईस्तनपानका निमित्त अलगै कक्ष र समयको व्यवस्था सम्बन्धी नीति तथा यसको व्यवस्थापन केहीपनि नभएको।	सबै स्थानमा स्तनपान कक्ष व्यवस्था छैन र निर्णय वा नीति कार्यानीति छैन । स्वास्थ्य चौकीहरुमा व्यवस्था रहेका
६७				४.२.	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरूसंचालन गरिएका छन् ?	०-१	१	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी केही विशेष कार्यक्रमहरू मात्र संचालन भएका।	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी केही विशेष कार्यक्रमहरू मात्र संचालन भएका।	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी कुनैपनि विशेष कार्यक्रमहरूसंचालित नभएका	परिवार नियोजन मातृशिशु कार्यक्रम सबै सम्पन्न भएको ।

६८			४. २. ४.	महिला, गरिब, निमुखा र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम र बजेट भए। नभएको ?	०-१	१	महिला, गरिब, निमुखा र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनमा रहेको ।	महिला, गरिब, निमुखा र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम भएपनि बजेट विनियोजन नभएको ।	महिला, गरिब, निमुखा र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम र बजेट नभएको ।	स्वास्थ्य विमाको लागि एजेण्ट परिचालन गरेको र सहजीकरण तथा सहयोग गर्न छुटै बजेट भएको ।
६९	शिक्षा कार्यक्रम	४	८. ९. ४.	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्नागराउने प्रवन्ध मिलाए। नमिलाएको ?	०-१	१	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्नागराउने नीति भएपनि पर्याप्त प्रयास नभएको ।	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्नागराउने नीति भएपनि पर्याप्त प्रयास नभएको ।	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्नागराउने प्रवन्ध नमिलाएको ।	भर्ना अभियानका लागि निर्णय गरी काम भएको
७०			२. ३. ४.	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूदायकासबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रबृत्तिकोव्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको ?	०-१	१	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूदायकासबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रबृत्तिकोव्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको ।	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका केही परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूदायकाकेही बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रबृत्तिकोव्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको ।	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूदायकाकुनै बालबालिकालाई पनि दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रबृत्तिकोव्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध नमिलाएको ।	छात्रबृत्तिवितरण कार्यविधि बनाई लागु भएको छ, दिवा खाजा, पोशाक, शैक्षिक सामाग्री वितरण कार्यक्रम छ ।

७१				अशिक्षित महिलाहरूको लागिशिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालित भए। नभएको ? (जस्तैः अभिभावकशिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन गर्ने नीति भएपनि बजेट विनियोजन नभएको।) (कार्यक्रम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या)	०-१ ३. ३. ४.	०.५	अशिक्षित महिलाहरूको लागिशिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावकशिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन गर्ने नीति भएपनि बजेट विनियोजन नभएको।	अशिक्षित महिलाहरूको लागिशिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावकशिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन गर्ने नीति भएपनि बजेट विनियोजन नभएको।	शिक्षा सम्बन्धी तोकीएका कार्यक्रम संचालीत छन्।
७२				विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शैचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरे। नगरेको ?	०-१ ४. ४. ४.	१	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शैचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरेको।	केही विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शैचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण सम्बन्धी सिमित कार्यक्रम संचालन हुने गरेको।	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शैचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण जस्ता कुनै कार्यक्रम संचालन हुने नगरेको।
७३	खानेपा नी तथासरस फाइ	४	गाउँपालिका। नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलगै शैचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भए। नभएको ?	०-१ ४. ४. ४.	१	गाउँपालिका। नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलगै शैचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भएको।	गाउँपालिका। नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलगै शैचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भएको।	गाउँपालिका। नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलगै शैचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भएको।	अवलोकन

७४			स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौँडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे । नगरेको ?	०-१	१	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामाकेही वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौँडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको ।	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौँडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको ।	खुला दिशामुक्त पालिका घोषण भएको ।
७५			कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्ढाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे । नगरेको ?	०-१	१	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्ढाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने बजेट तथा कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्ढाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने बजेट तथा कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	बजेट अनुसार कार्यक्रम संचालीत छ ।

७६				महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरूको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे। नगरेको ?	०-१	१	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरूको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको।	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि महिलाहरूको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको।	
७७	स्वरोज गार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्था पन	४	२	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साइकनको समेत आधार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राख्ने र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको छ। छैन ?	०-१	१	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साइकनको समेत आधार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक केही कार्यक्रमहरू राख्ने गरिएको तर र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साइकनको समेत आधार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कुनै कार्यक्रम राख्ने नगरिएको।	प्रधानमन्त्री स्वरोजगार कार्यक्रम बजेट छ, बार्षिक कार्यक्रम छ।

७८			२. ५.	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बृद्धितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरे। नगरेको ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	१	स्थानीय सरकारलेस्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बृद्धितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरेको कार्यान्वयन गर्ने गरेको।	स्थानीय सरकारलेस्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बृद्धितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरेको तर कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीय सरकारलेस्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बृद्धितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय नगरेको र कुनै त्यस्ता कार्यक्रम कार्यान्वयन नभएको।	बार्षिक बजेट पुस्तिका, रोजगार शाखाको तथ्याङ्क
७९			३. ५.	ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरे। नगरेको ? (मनोनयन, नियुक्ति वा गठन र तालिमसम्बन्धी सुचकाँक)	०-१	०.५	ग्रामीण महिलाप्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	ग्रामीण महिलाप्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	ग्रामीण महिलाप्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	केहि छात्रबृत्तिको व्यवस्था गरी प्राविधिक शिक्षाका लागि अध्ययन गर्न पठाएको
८०			४. ५.	गरिब तथा बृद्धितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भए। नभएको?	०-१	०.५	गरिब तथा बृद्धितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम भएको तर कार्यान्वयन नभएको।	गरिब तथा बृद्धितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम भएको तर कार्यान्वयन नभएको।	गरिब तथा बृद्धितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम नभएको।	सुपथ मुल्य सहकारी पसल नभएको।

८१	सुशासन तथा उत्तरदा यित्व २०	सुशासन	४		स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको वा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ?	०-१	१	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको ।	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरेपनि सम्बन्धित अधिकारीबाट तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ।	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ।	निर्णय, आदेश तथा अधिकारपत्र प्रमाणिकरण कार्यविधि
८२					स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याएँ । नल्याएँको ?	०-१	१	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता केही नीतिमात्र कार्यान्वयनमा ल्याएँको ।	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता कुनै नीति कार्यान्वयनमा नल्याएँको ।	भ्रष्टाचार विरुद्ध सुन्य सहनशीलता नीति बनाई लागु भएका	
८३					महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रमतय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०.५	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रमतय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको ।	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रमतय भएपनि कार्यान्वयन नभएको ।	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताका क्षेत्रमा कुनै कार्यक्रमतय नभएको तथा कुनै कार्यान्वयन नभएको ।	कार्यक्रम भएको तर सबै क्षेत्रमा नगरिएको ।

८४			१० २५	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्न कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन गरी कार्यक्रमहरू समयमा सम्पन्न गरेको छ ?	०-१	१	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्न कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन गरी कार्यक्रमहरू समयमा सम्पन्न गर्ने गरेको ।	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्ने कुनै कार्यक्रममा रकम विनियोजन नभएको र हालसम्म कुनै कार्यक्रम नभएको ।	बाल विवाह विरुद्ध कार्यक्रम संचालन भएको । बालबालिका भनां अभियान छ
८५	उत्तरदा यित्व रजवाफदे हिता	४	१० २५	स्थानीयसरकारले नियमित रूपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	१	स्थानीयसरकारले नियमित रूपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले कुनै कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने नगरेको ।	सार्वजनिक सुनुवाई नियमित भएको । वेवसाइटघाट जानकारी गराउने गरेको ।
८६			१० २५	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको कहिले काहीमात्रउपस्थिति रहनेगरेको ?	०-१	१	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको उपस्थिति रहनेगरेको ।	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको उपस्थिति रहनेगरेको ।	नियमित गर्ने गरेको सहभागीहरूको उपस्थिती दस्तावेज भएको ।

८७				स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्वितिकरणमा परेका व्यक्ति तथासमुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयकाविषयमा उठेका प्रश्नमध्ये केहीकोमात्र स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरेको ?	०-१ ३. २. ५.	०.५	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्वितिकरणमा परेका व्यक्ति तथासमुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयकाविषयमा आवाज उठाने गरे पनि यसमा स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने नगरेको।	उठेका प्रश्नमध्ये केहीको मात्र स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरेको। अपारंता भएका व्यक्तिहरुका कार्यक्रम र आरक्षणको वयवस्थापन भएको।	
८८				स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याए। नल्याएको ?	०-१ ४. २. ५.	०	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको।	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी पनि कार्यान्वयनमा आइनसकेको।	कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरुको आचारसंहिता नभएको।

९५				के स्थानीय सरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासीजनजाति, दलित मधेशी, मुक्तिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथिछलफल गर्नेगरेका छ ?	०-१	१	स्थानीयसरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासीजनजाति, दलित मधेशी, मुक्तिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथिछलफल हुने गरेको ।	स्थानीयसरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासीजनजाति, दलित मधेशी, मुक्तिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथिछलफल हुने गरेको ।	समीक्षा बैठक हुन्छ। माइन्युट छ ।
९६				के अनुगमन तथामूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिन्छ ?	०-१	१	अनुगमन तथामूल्याङ्कनबाट सिकेका केही पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छ ।	अनुगमन तथामूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छैन ।	समग्र योजनाको अनुगमन र लिखित प्रतिवेदन अभिलेख
९७	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४		स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	१	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा मात्र सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको ।	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको ।	संघ प्रदेशसंग नियमित समन्वय र सहकार्य भएको ।
९८				लैडिंगक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच सञ्चाल बनी कार्यगतछलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरूपमा कार्य हुने गरे । नगरेको ?	०-१	०	लैडिंगक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्चालमा कार्यगतछलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरूपमा कार्य हुने गरेको ।	लैडिंगक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्चालमा कार्यगतछलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि बेलाबेलामा कार्य हुने गरेको ।	समन्वय समिति बनेको उनीहरू मार्फत केही कार्यक्रम संचालन र मार्गको आधारमा भएको ।

अनुसूची ३: लैससास परिक्षण कार्य तालिका

क्र.सं.	पाठ्यक्रमको शिर्षक	उद्देश्य	विषयवस्तु	समय	विधि
पहिलो दिन					
१	परिचय, कार्यक्रमको उद्देश्य माथि प्रकाश हुनेछ,	सहभागिहरूलाई कार्यक्रमको उद्देश्य बारेमा जानकारी हुनेछ,		१-२ घण्टा	<ul style="list-style-type: none"> प्रवचन, छलफल अनुभव आदान प्रदान
२	लैससासको महत्व, लैससास परीक्षण विधि र सूचकहरूमा जानकारी	सहभागिहरूलाई लैससास परीक्षणको विधि र र सूचकहरूको बारेमा जानकारी हुनेछ	लैससास परीक्षणको विधि र र सूचकहरू	१.५० घण्टा	<ul style="list-style-type: none"> प्रवचन, छलफल अनुभव आदान प्रदान प्रस्तुति
३.	सबैको सहभागितामा सूचकहरूको विश्लेषण अंकभार दिने	लैससास परीक्षणको सूचकहरू बारेमा सचेतना तथा लैससासको अवस्था बारेमा जानकारी हुनेछ	लैससास परीक्षणको विधि र र सूचकहरूको विश्लेषण	२ घण्टा	<ul style="list-style-type: none"> प्रवचन, छलफल अनुभव आदान प्रदान प्रस्तुति
४	माकुरेजालो प्रस्तुति	पुग्नुपर्ने लक्ष्य र हालको अवस्थाको चित्रवाट प्रस्तुतिले महशुसिकरण हुनेछ,	माकुरेजालो चित्रको प्रस्तुतिमा सहजिकरण		
दोश्रो दिन					
४.	पहिलो दिनको समिक्षा	लैससास परीक्षणको सूचकहरू बारेमा पुनः स्मरण हुनेछ।	सहभागिवाट अधिल्लो दिन भएका गतिविधिहरू को समिक्षा गराउने र नपुग भएका विषयमा थप स्पष्टता गराउने	१-२ घण्टा	प्रस्तुति छलफल
५.	SWOT analysis गर्ने र लैससासको विश्लेषण गर्ने, समूह कार्यको प्रस्तुति	लैससास विश्लेषण गरी थप जानकारी प्राप्त हुनेछ।	लैससास विश्लेषण (सबल, कमजोर, अवसर, चुनौति)	१:३० मिनेट	<ul style="list-style-type: none"> प्रवचन छलफल अनुभव आदान प्रदान समूहकार्य र प्रस्तुति
६.	कार्ययोजना तयार गर्ने	सहभागिहरूले आफ्नो संस्थाको कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्न सक्षम हुनेछन्	कार्ययोजना फारम	२ घण्टा	<ul style="list-style-type: none"> प्रवचन छलफल, प्रस्तुति
७	कार्यक्रमको मूल्याङ्कन र समापन			३० मिनेट	

अनुसूची ४: लैससास परिक्षण कार्यक्रमक तस्विरहरु

